

**ORTAOKULLARDA GÖREV YAPAN SOSYAL BİLGİLER
ÖĞRETMENLERİNİN SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE
KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
(ÇORUM İLİ ÖRNEĞİ)**

**AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ**

Selami KARACA

DANIŞMAN: Doç. Dr. Asım ÇOBAN

OCAK 2017

AMASYA

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Ortaokullarda Görev Yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

05/01/2017

Selami KARACA

ÖNSÖZ

Bu araştırmayı hazırlama sürecinde her zaman desteklerini hissettiğim annem Karanfil Karaca'ya, babam Şükrü Karaca'ya, ablam Rukiye Karaca'ya, kardeşlerim Selma Nur İpek ve Ali Emrah Karaca'ya,

Tüm Őehitlerimize ve ailelerine ithafen...

Araştırma aşamasında maddi-manevi her türlü desteğini esirgemeyenve bana karşı babacan tavrından dolayı danışmanım sayın Doç. Dr. Asım ÇOBAN'a, çalışmamın çeşitli aşamalarında yardımlarını gördüğüm arkadaşlarıma, araştırmama katkı sağlayan değerli Sosyal Bilgiler öğretmenlerine ve araştırmayı okullarında sürdürmeme izin veren eğitim kurumlarının yöneticilerine çok teşekkür ederim.

Araştırmanın alana katkı sağlaması dileğiyle.

Selami KARACA

ÖZET

Bu çalışmanın amacı Çorum il merkezindeki ortaokullarda görevli sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler öğretiminde karşılaştıkları sorunları belirlemektir.

Çalışmada betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırma evrenini Çorum il merkezinde bulunan ortaokullarda görevli Sosyal Bilgiler öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmada veriler, Akşit (2011) tarafından oluşturulan veri toplama aracıyla toplanmıştır. Üç bölümden oluşan veri toplama aracının birinci bölümünde Sosyal Bilgiler öğretmenlerin kişisel bilgilerini elde etmeye yönelik sorular bulunmakta, ikinci bölümde öğretmenlerin Sosyal Bilgiler öğretiminde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşlerini belirttikleri 5 dereceli Likert tipi anketten oluşmakta ve üçüncü bölümde ise öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersi boyunca karşılaştıkları sorunları ifade ettikleri açık uçlu sorular yer almaktadır. Araştırma verilerinin analizinde betimsel istatistik teknikleri kullanılmıştır. Öğretmenlerden toplanan verilerin frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma değerleri bulunmuştur. Toplanan veriler SSPS 21 paket programında analiz edilmiştir. Açık uçlu sorulara verilen cevaplar da öğretmenlerin ortak nitelendirmelerine göre gruplandırılarak analiz edilmiştir.

Araştırma sonucuna göre öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ve öğretmene karşı olumlu tutum içerisinde oldukları tespit edilmiştir. Bunun yanında Sosyal Bilgiler müfredatının oldukça yoğun olması, bunun yanında ders saatinin haftada 3 saat olması konuların yetiştirilemediği ve asıl kazanılması gereken değer ve becerilerin öğretilmemesine neden olmaktadır. Öğrenciler, Sosyal Bilgiler dersini ezber dersi olarak görmekte, bu yüzden konuları içselleştirmemektedir. Öğretmenler, TEOG sınavına yönelik dersi işlemek zorunda olduğu için müfredatı yetiştirmekte zorlanmakta, bu yüzden öğrenci merkezli yaklaşımları uygulayamamaktadır. Okullarda Sosyal Bilgiler dersi için gerekli araç-gerecin ve Sosyal Bilgiler sınıfının eksik olması eğitim ortamının zenginleştirilememesine neden olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler Öğretmenleri, Sosyal Bilgiler Müfredatı, Sorunlar

ABSTRACT

The Problems Which Social Studies Teachers Serving In Secondary Schools Faced, During The Social Studies Education (The Examples Of Çorum)

The purpose of this study is to determine the problems of the social science teachers that they encountered during the teaching of social sciences.

Descriptive method was used in the study. The universe of the study consists of the social science teachers working in the city center of Çorum. The data was obtained by using a tool developed by Akşit (2011). The data tool consists of three parts. In the first part, there are questions about the personal information of the social science teachers. The second part is consisted of 5 degree Likert questionnaire including the problems that the social science teachers encountered during their teaching. The last part includes open-ended questions in which the teachers express the problems that they experienced during teaching.

The data was analysed by using descriptive statistical techniques. The frequency, percentage, mathematical, standard deviation values were calculated. The obtained data was analysed by SPSS 21 packet program. The answers given to the open-ended questions were analysed by categorysing related to their contents.

According to the results, it was seen that the students were in positive attitude towards social science and the social science teachers. Besides this, as the social science course is really heavy and the teaching hour is limited with three hours a week in the schedule, it causes such problems that the students have difficulty in understanding the subjects and cannot acquire the desired skills. So, the students accept this course as a subject that should be memorized. The teachers have lack of time to teach the content as the students are getting ready for the national TEOG exam. As a result, teachers cannot use student-centered approach in their teaching. Also, the social science teaching materials are not available in most of the schools. This causes the teaching in negative way.

KeyWords: Social Science Teachers, Social Science Curriculum, Problems.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
SİMGE VE KISALTMALAR.....	xi
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	2
1.2. Problem Cümlesi.....	2
1.3. Alt Problemler.....	3
1.4. Sınırlılıklar.....	3
1.5. Sayılılar.....	3
1.6. Tanımlar.....	4
BÖLÜM II.....	5
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	5
2.1. Sosyal Bilgiler.....	5
2.1.1. Sosyal Bilgilerin Tanımı ve Kapsamı.....	5
2.1.2. Sosyal Bilgiler Programı Temel Yaklaşımı.....	6
2.1.3. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Genel Amaçları.....	7
2.1.4. Sosyal Bilgiler Programının Yapısı.....	8
2.1.4.1. Öğrenme Alanları.....	8
2.1.4.2. Beceriler.....	8
2.1.4.3. Değerler.....	9
2.1.4.4. Kavramlar.....	10
2.2. Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar.....	11
BÖLÜM III.....	15
YÖNTEM.....	15

3.1. Araştırma Modeli	15
3.2. Araştırma Evreni	15
3.2.1. Çalışmadaki Katılımcıların Kişisel Bilgileri	16
3.3. Veri Toplama Aracı	19
3.4. Verilerin Analizi	20
3.5. Verilerin Yorumlanması	20
BÖLÜM IV	21
BULGULAR	21
4.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Elde Edilen Bulgular	21
4.1.1. Öğrenci Kaynaklı Sorunlara Yönelik Bulgular	21
4.1.2. TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunlara Yönelik Bulgular	23
4.1.3. Öğretmen Kaynaklı Sorunlara Yönelik Bulgular	24
4.1.4. Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunlara Yönelik Bulgular.....	26
4.1.5. Müfredat Kaynaklı Sorunlara Yönelik Bulgular	27
4.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Elde Edilen Bulgular	29
4.2.1. Öğrenci Kaynaklı Sorunlara Yönelik Bulguların Bağımsız Değişkenler Açısından Analiz Edilmesi	29
4.2.1.1. Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Öğrenci Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	29
4.2.1.2. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre Öğrenci Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	29
4.2.1.3. Öğretmenlerin Yaş Değişkenine Göre Öğrenci Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	30
4.2.1.4. Öğretmenlerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Öğrenci Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	31
4.2.1.5. Öğretmenlerin Mezun Olduğu Branş Değişkenine Göre Öğrenci Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	31
4.2.1.6. Öğretmenlerin Lisansüstü Öğrenimi Değişkenine Göre Öğrenci Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	32
4.2.1.7. Öğretmenlerin Hizmet Süresi Değişkenine Göre Öğrenci Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	32
4.2.1.8. Öğretmenlerin Görev Yaptığı Okulların Sosyo-Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Öğrenci Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	33

4.2.1.9. Öğretmenlerin Kendini Yeterli Bulma Değişkenine Göre Öğrenci Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	34
4.2.2. TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunlara Yönelik Bulguların Bağımsız Değişkenlere Açısından Analiz Edilmesi	34
4.2.2.1. Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	35
4.2.2.2. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	35
4.2.2.3. Öğretmenlerin Yaş Değişkenine Göre TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	36
4.2.2.4. Öğretmenlerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark.....	36
4.2.2.5. Öğretmenlerin Mezun Olduğu Branş Değişkenine Göre TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	37
4.2.2.6. Öğretmenlerin Lisansüstü Öğrenimi Değişkenine Göre TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark.....	37
4.2.2.7. Öğretmenlerin Hizmet Süreleri Değişkenine Göre TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark.....	38
4.2.2.8. Öğretmenlerin Görev Yaptığı Okulların Sosyo-Ekonomik Durum Değişkenine Göre TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	38
4.2.2.9. Öğretmenlerin Kendini Yeterli Bulma Durumu Değişkenine Göre TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	39
4.2.3. Öğretmen Kaynaklı Sorunlara Yönelik Bulguların Bağımsız Değişkenler Açısından Analiz Edilmesi	40
4.2.3.1. Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Öğretmen Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	40
4.2.3.2. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre Öğretmen Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark.....	40
4.2.3.3. Öğretmenlerin Yaş Değişkenine Göre Öğretmen Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	41
4.2.3.4. Öğretmenlerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Öğretmen Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	41
4.2.3.5. Öğretmenlerin Mezun Olduğu Branş Değişkenine Göre Öğretmen Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	42
4.2.3.6. Öğretmenlerin Lisansüstü Öğrenimi Değişkenine Göre Öğretmen Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	43

4.2.3.7. Öğretmenlerin Hizmet Süreleri Değişkenine Göre Öğretmen Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	43
4.2.3.8. Öğretmenlerin Görev Yaptığı Okulların Sosyo-Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Öğretmen Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	44
4.2.3.9. Öğretmenlerin Kendini Yeterli Bulma Durumu Değişkenine Göre Öğretmen Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark.....	44
4.2.4. Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunlara Yönelik Bulguların Bağımsız Değişkenler Açısından Analiz Edilmesi.....	45
4.2.4.1. Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	45
4.2.4.2. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark.....	46
4.2.4.3. Öğretmenlerin Yaş Değişkenine Göre Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	46
4.2.4.4. Öğretmenlerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark.....	47
4.2.4.5. Öğretmenlerin Mezun Olduğu Branş Değişkenine Göre Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark.....	47
4.2.4.6. Öğretmenlerin Lisansüstü Öğrenimi Değişkenine Göre Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark.....	48
4.2.4.7. Öğretmenlerin Hizmet Süresi Değişkenine Göre Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark.....	48
4.2.4.8. Öğretmenlerin Görev Yaptığı Okulların Sosyo-Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	49
4.2.4.9. Öğretmenlerin Kendini Yeterli Bulma Durumu Değişkenine Göre Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	50
4.2.5. Müfredat Kaynaklı Sorunlara Yönelik Bulguların Bağımsız Değişkenler Açısından Analiz Edilmesi	50
4.2.5.1. Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Müfredat Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	50
4.2.5.2. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitimi Alma Değişkenine Göre Müfredat Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark.....	51
4.2.5.3. Öğretmenlerin Hizmet Süresi Değişkenine Göre Müfredat Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	51
4.2.5.4. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre Müfredat Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark.....	52

4.2.5.5. Öğretmenlerin Lisansüstü Öğrenimi Değişkenine Göre Müfredat Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	52
4.2.5.6. Öğretmenlerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Müfredat Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	53
4.2.5.7. Öğretmenlerin Mezun Olunan Branş Değişkenine Göre Müfredat Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	53
4.2.5.8. Öğretmenlerin Görev Yaptığı Okulların Sosyo-Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Müfredat Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	54
4.2.5.9. Öğretmenlerin Kendini Yeterli Bulma Değişkenine Göre Müfredat Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark	55
4.3. Açık Uçlu Sorulara Yönelik Elde Edilen Bulgular	55
4.4. Tartışma	58
BÖLÜM V.....	59
SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	59
5.1. Sonuçlar	59
5.1.1. Öğrenci Kaynaklı Sorunlara Yönelik Sonuçlar	59
5.1.2. TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunlara Yönelik Sonuçlar	60
5.1.3. Öğretmen Kaynaklı Sorunlara Yönelik Sonuçlar	60
5.1.4. Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunlara Yönelik Sonuçlar	61
5.1.5. Müfredat Kaynaklı Sorunlara Yönelik Sonuçlar	62
5.1.6. Açık Uçlu Sorulara Göre Elde Edilen Sonuçlar	62
5.2. Öneriler	64
KAYNAKLAR.....	66
EKLER	70

SİMGE VE KISALTMALAR

Akt.	:	Aktaran
c.	:	Cilt
Ed.	:	Editör
F:		Frekans
MEB	:	Milli Eğitim Bakanlığı
N	:	Öğretmen Sayısı
NCSS	:	Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi
TEOG	:	Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş
s.	:	Sayı
sa.	:	Sayfa Sayısı
ss.	:	Standart Sapma
vb.	:	Ve benzeri
vs.	:	Ve Saire
TTKB	:	Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı
YÖK	:	Yüksek Öğretim Kurulu
\bar{x}	:	Aritmetik Ortalama
%	:	Yüzde

BÖLÜM I

GİRİŞ

Eğitim, insan davranışlarını belirli öğretim metotları ve amaçları doğrultusunda değiştirme süreci olarak tanımlanmaktadır.

Hızlı bir şekilde küreselleşen dünyamızda toplumlar kalifiyeli elemana her zamanki duymaktadır. Bu tür insanların topluma kazandırılması da ancak nitelikli ve kaliteli bir eğitimle mümkün olabilmektedir (Fullan, 1991).

Toplumun inşa eden öğretmenlerden; yaşadığı toplumun kültürünü anlayarak değerlendirmesi ve bunları yaparken lider gibi davranması beklenmektedir. Öğretmenlerin bu kültürel değerleri korurken aynı zamanda genç kuşaklara aktarması; bunuyaparken de üretken, yaratıcı, uyumlu veyapıcı birer üye yetiştirilmesinde önemli görevler yüklenmektedir (Gökçe, 2011). Öğretmenler, bilgiyi taşıyan ve aktaran değil, bilgiye giden yolları gösteren, rehber olan ve bunu kolaylaştıran olmalıdır (Basar, 1999).

Bu bakımdan eğitimin temel öğeleri olan öğrenci, öğretmen ve öğretim programı arasındaki uyum ve ilişki, eğitimin hedeflerinin gerçekleştirilebilmesi ve eğitimin etkili olabilmesi bakımından önem arz etmektedir (Sözer, 1991). Bunun gerçekleştirilmesinde de öğretmenlere hiç şüphesiz önemli görevler düşmektedir. Bu bakımdan eğitim-öğretimin en önemli konularından biri nitelikli ve kaliteli öğretmen yetiştirme gelmektedir. Bu nedenle gerçekleştirecek olan öğretmenlerin eğitimi, ülkemizde ve tüm dünyada sürekliliği araştırılması ve tartışılması gerekli konulardan birisidir. Bunun yanında dünyada yenilikçi yaklaşımların genelinde, hali hazırda bulunan derslerin daha iyi yapılandırılması gerektiği üzerinde durulmaktadır. Gün geçtikçe yenilenen ve gelişen eğitim ile ilgili sorunlara bilimsel çözümler üretebilecek öğretmen yetiştirilmesi yapılacak olan programların birincil görevlerinden olmalıdır (Hurd, 2002).

Eğitim sistemlerinin başarılı olabilmesi, programın uygulayıcısı olan öğretmenin ve bu konuyla ilgili personellerin özelliklerine bağlı olmaktadır. Tüm eğitim sistemleri, o sistemi faaliyete geçirecek olan personeller kadar hizmet üretebilir. Bu bakımdan, her okulsadece okuldaki öğretmenler kadar iyi ve niteliklidir diyebiliriz (Kavcar, 1987).

Günümüz bilgi çağında, eğitim sistemimizin temel amacı, hali hazırdaki bilgileri öğrencilere vermektense o bilgilere ulaşacak yolların neler olduğunu vermek olmalıdır. Bu da ancak üst düzey zihinsel becerileri kazanmakla olmaktadır. Yani ezber öğrenmeden ziyade, kavrayarak öğrenme, bilimsel yöntem süreci ve karşılaşılan yeni durumlara dair problemleri çözebilmekle ilgili gerekli becerilere ihtiyaç duyar. Öğretmenin bu becerilere

kazanmasının dışında, görev yaptığı okuldaki olanaklar ve orada karşılaştığı sorunlar da bu becerilerin kazandırılmasında önemli bir rol oynamaktadır.

İlköğretimde temel derslerden biri de Sosyal Bilgilerdir. Sosyal Bilgiler, sosyal bilimlerin bulgularını bütünleştirerek, öğrenci seviyesine göre basite indirgeyen, bu bilimleri kullanarak, topluma adapte olmada ve toplumsal problemleri çözmek için ihtiyaç duyulan bilgi, tutum, beceri ve değerleri bireye aktarmayı hedef eden vatandaşlık programıdır (Öztürk, Otluoğlu 2002). Sosyal Bilgilerin temel amacı, ülkenin demokratik süreçlerini geliştiren nitelikli yurttaşlar meydana getirmektir (Doğanay, 2002). Sosyal Bilgiler dersiyle, değişik kültürlerin özelliklerine sahip, demokratik toplumlarla dayanışma içinde hayatlarını devam ettirebilmeleri için öğrencilerin ihtiyacı olan yetenekler geliştirilmektedir (Michaelis ve Garcia, 1996).

Mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin mesleklerini yaparken karşılaştığı sorunların, ders esnasında kendini nasıl değerlendirdiği bakımından görüşlerinin belirlenmesi gerekmektedir (Çepni, 1996). Öğretmenlerin karşı karşıya kaldıkları sorunları olumlu bir biçimde çözebilmeleri çok zaman almakta ve mesleklerinin başında karşılaştıkları sorunların bilinmesi durumunda, kısa zamanda çözülebileceği ve öğretim süreçlerinde ortak sorunların çözümüne yönelik yardımcı olacak konular araştırıldığında da mevcut başarısının yükselineğine inanılmaktadır (Morgil ve Yılmaz, 1999). Bu açıdan öğretmenlerin, derste karşılaştıkları sorunların kaynağının belirlenerek, bu sorunlara yönelik çözüm üretilmesi gerekmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Yapılan bu çalışmada Çorum il merkezindeki ortaokullarda görevli olan öğretmenlerin, sosyal bilgiler dersini öğretirken karşılaştığı sorunları belirleyerek, tespit edilen sorunlara yönelik gerçekçi çözüm yolları üretmek amaçlanmıştır. Bu amaçla toplanan bulgular; sosyal bilgiler öğretiminde öğretmenden, TEOG ve etüt merkezi, öğrenciden, müfredat ile yöntem ve tekniklerden kaynaklanan sorunların belirlenmesi ve bu konuda eğitimcilerle öneriler sunulmaya çalışılmıştır.

1.2. Problem Cümlesi

Ortaokulda görevli olan öğretmenlerin sosyal bilgiler öğretiminde karşılaştığı sorunlarla ilgili görüşleri (Çorum İli Örneği) nedir?

1.3. Alt Problemler

1. Sosyal bilgiler öğretmenlerine göre derste karşılaşılan;
 - a) Öğrenci kaynaklı sorunlar nelerdir?
 - b) TEOG ve etüt merkezi kaynaklı sorunlar nelerdir?
 - c) Öğretmen kaynaklı sorunlar nelerdir?
 - d) Yöntem ve teknikten kaynaklı sorunlar nelerdir?
 - e) Sosyal Bilgiler müfredatından kaynaklı sorunlar nelerdir?

2. Çorum il merkezindeki ortaokullarda görevli sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler öğretiminden kaynaklı sorunlara yönelik verdikleri cevaplar;
 - a) Yaşı,
 - b) Cinsiyeti,
 - c) Eğitim durumu,
 - d) Mezun olduğu branşı,
 - e) Hizmet süresi,
 - f) Hizmet içi eğitim alma durumu,
 - g) Lisansüstü öğrenimi,
 - h) Görev yaptığı okulların sosyo-ekonomik yapısı,
 - i) Kendini yeterli bulma değişkenleribakımından anlamlı bir farkvar mıdır?

1.4. Sınırlılıklar

- 1) 2015-2016 eğitim ve öğretim yılı,
- 2) Çorum il merkezindeki ortaokullarda görev yapan 58 sosyal bilgiler öğretmeni,
- 3) Anketi yanıtlayan öğretmenlerin verdikleri cevaplarla,
- 4) Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlarla ilgili görüşlerine yönelik tutum düzeyleri, cinsiyet, yaş,lisansüstü öğrenim, eğitim durumu, hizmet süreleri, hizmet içi eğitim, mezun olduğu branş ve kendini yeterli bulma durumu değişkenleri ile sınırlıdır.

1.5. Sayılılar

- 1)Araştırmacının, araştırma verilerini doğru ve objektif olarak yansıtacağı,
- 2)Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, araştırmada kullanılacak olan anket maddelerine gerçek ve samimi cevaplandıracakları,

3)Veri toplama aracının sosyal bilgiler öğretiminde karşılaşılan tüm sorunları tespit etmeye ve eğitimcilere öneriler sunmaya yönelik olduğu varsayılmaktadır.

1.6. Tanımlar

Eğitim: Yeni nesillerin ihtiyaç duyduğu bilgi, beceri ve değeri kazanmaları ve buna göre de kişiliğini geliştirmek için yürütülen etkinliklerdir (Alataş, 2008).

Sosyal Bilimler: İnsanların diğer insan ve toplumlarla kurduğu her türlü ilişkisini inceleyen disiplin topluluğudur (Sözer, 1998).

Sosyal Bilgiler: İlköğretim programlarında bulunan Coğrafya, Tarih ve Yurttaşlık Bilgisi ile Sosyal Bilim dalları olan Antropoloji, Sosyoloji, Felsefe, Psikoloji, Ekonomi gibi disiplinlerin ilköğretimde uygun bir şekilde bir araya getirildiği konular bütünüdür (Kısakürek, 1998).

Sosyal Bilgiler Öğretmeni: İlköğretim 5, 6, 7 ve 8'inci sınıflarda Sosyal Bilgiler, Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi, Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük gibi derslerin okutulmasında görevli öğretmendir (Koçak, 2002).

Öğretim: Bir öğretim programının özel bir hizmet yardımıyla belli bir yer ve zamanda orada bulunan bir öğrenci ya da öğrenci gruplarına uygulanmasına denir (Özçelik, 1987; Akt: Pehlivan, 2006).

Öğretim Programı: Bir okulu tamamlamak ya da bir dalda uzman olmak amacıyla öğrenilmesi gerekli dersin konularını içine alan plan ve müfredat programıdır (Büyükkaracı, 2003).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Sosyal Bilgiler

2.1.1. Sosyal Bilgilerin Tanımı ve Kapsamı

Amerika Birleşik Devletleri Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi(NCSS 1993), Sosyal Bilgilerin tanımı ile amaçlarını aşağıdaki gibi yapmıştır:

Sosyal bilgiler, bireylere vatandaşlık bilincini aşılamak ve bunun gerektiği şekilde davranmasını sağlamak için sosyal ve beşeri bilimlerin bir araya getirilmesi sonucu ortaya çıkan bir Sosyal bilim dalıdır. Sosyal bilgiler; coğrafya,tarih, ekonomi,sosyoloji,felsefe,psikoloji, hukuk, antropoloji,din,siyasal bilimlerle arkeoloji gibi sosyal bilimlerin;matematik, edebiyat ve sanatgibi beşeri ve fen bilimlerinden bir araya getirilerek oluşturulmuştur.

Öğrencileri gerçek yaşamahazırlamakta önemli bir görevi olan Sosyal Bilgiler Öğretim Programının, bunun yanındafarklı sosyal bilim dallarınıkullanacakları yöntemleribir araya getirmek gibi görevi de bulunmaktadır (MEB, 2005).

Sosyal Bilgiler; ilköğretimde iyi ve sorumlu vatandaşlar ortaya koymak için, Sosyal Bilim disiplinleri içinden seçilen bilgilere dayanan, kişilere toplumsal hayatta ihtiyaç duyacakları temel bilgi,tutum, değer ve becerilerin aktarıldığı bir disiplin dalı olarak tanımlanabilmektedir (Kurtulgan ve Köstüklü, 2010).

Sosyal Bilgiler, diğer tüm sosyal bilim disiplinleri tarafındanoluşturulan bilgileri kapsayangeniş bir çalışma alanıdır. Diğer bir özelliği de, kişinin yaşam unsurlarını temele alan, kişiye etkili yurttaşlık yeterlilikleriniaktaran disiplinlerarası bir ders olmasıdır (Doğanay, 2002).

Sosyal Bilgiler programı, Türk toplumunda sorumluluk bilincindekiyurttaşlarıihtiyaçlarına göre amaçlar üreten, içeriğini vatandaşlık bilgisi, tarih ve coğrafya konuları ilişkilendirilerek oluşturulan ve hayat boyunca sürecek yurttaşlık becerilerininikazandıran bir programdır (Barth ve Demirtaş, 1997).

Yenilenen programa göreSosyal Bilgiler, bireyin toplumsalyaşama adapte olmasına destek olması amacıyla; vatandaşlık bilgisi, tarih, sosyoloji,coğrafya, felsefe,ekonomi, psikoloji, antropoloji,hukuk ve siyaset bilimgibi sosyal bilimleri

barındıran; öğrenme alanlarının bir araya getirilmesini içeren; insanın fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşiminin incelendiği; toplu öğretim anlayışıyla oluşturulan bir programdır(MEB, 2005: 46).

2.1.2. Sosyal Bilgiler Programı Temel Yaklaşımı

Sosyal bilgiler programı,

1. Bütün öğrenciler tek ve biricik olarak kabul eder.
2. Her öğrencinin gelecek yaşamına ışık tutar ve kişilerden istenen özelliklerin geliştirmesine yol gösterir.
3. Değer, kavram, bilgi ve becerilerin geliştirilmesine destek olarak, kişinin kendi öğrenmelerini gerçekleştirmesini önde tutar.
4. Her öğrencinin düşünerek sorular sormasını ve fikir alışverişi yapmasını özendirir.
5. Öğrencinin fiziki ve duygusal açıdan sağlıklı ve mutlu bir birey olmalarını amaç edinir.
6. Ulusal kimliği ön planda tutarak, evrensel değerlerin özümsemesine önem vermektedir.
7. Bireylerin şahsi örf-adetleri çerçevesinde her yönden gelişmesini hedeflemektedir.
8. Bireylerin hak ve sorumluluklarını bilen ve bunları gerektiği gibi yerine getirmeleri için çaba harcar.
9. Bireylerin toplumda ortaya çıkan problemlere duyarlı olmasını sağlamaktadır.
10. Öğrencilerin tecrübelerini kullanarak çevresiyle etkileşim kurmalarına imkân sağlamaktadır.
11. Kademeli şekilde, öğrenci ürün dosyalarına bakarak değerlendirmeye imkân sağlamaktadır (MEB, 2006).

2.1.3.Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Genel Amaçları

MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB) tarafından hazırlanan programda Sosyal Bilgiler Öğretim Programı genel amaçlarını şu şekilde belirtmişlerdir (MEB, 2005):

1. Bireyler kendi özelliklerini tanıyarak; yetenek, ilgi ve isteklerinin farkında olur.
2. İnsanlığın bir bireyi olduğu bilincinde olarak, kendi ülkesi ve dünyayla ilgili konularda duyarlı olur.
3. Türk kültür ve tarihini meydana getiren temel öğeleri kavrar ve ulusal şuurun oluşturulmasında kültürel mirasa önem verilmesinin gerekliliğinin farkına varır.
4. Bütün kişi ve kurumların kanunlar önünde eşit olduğunu bilerek, hukuk kurallarının tüm insanlar için geçerli olduğunu anlar.
5. Atatürk ilke ve inkılaplarının, ülkemizin kültürel ve sosyo-ekonomik kalkınmadaki önemini kavrayarak demokratik, lâik, milli ve çağdaş değerleri ayakta tutmaya çalışır.
6. Bulunduğu çevrenin ve dünyanın fiziki ve coğrafi özelliğini tanıyıp, insanlarla doğal çevrenin birbiriyle olan etkileşimini belirtir.
7. Değişik mekân ve dönemlere ait tarihi kanıtları sorgulayıp nesnelere, insanlar, olaylar ve olgular arasında benzerliği ve farklılığı belirleyerek, değişim ve sürekliliği algılar.
8. Ekonomideki temel kavramları anlayıp, ekonomik kalkınma ve uluslararası ilişkide milli ekonominin önemini anlar.
9. Birey, devlet ve toplum arasında bulunan ilişkileri açıklarken, sosyal bilim kavramlarından faydalanır.
10. Bilgiyi uygun ve değişik şekillerde kullanır ve geliştirir.
11. Bilim ve teknolojilerin toplumsal hayat üstündeki etkisini ve teknolojinin gelişim aşamasını kavrayıp teknolojik araç-gereçleri kullanır.

12. Bilgiye ulaşmada, bilgiyi kullanmada ve yeni bilgiler üretmede bilimsel düşünceyi ön planda tutarak bilimsel ahlâkı dikkate alır.

13. Meslekleri tanıyıp çalışmanın toplumsal hayattaki önemine ve tüm mesleklerin olması gerektiğine inanır.

14. Değişmekân ve dönemlerdeki toplumlararası siyasi, kültürel, sosyal ve ekonomik etkileşimi irdeler.

15. İnsan hakları, demokrasi, lâiklik, cumhuriyet ve ulusal egemenlik kavramlarının tarihsel süreçleri ve günümüzde ülkemize etkisini anlayarak hayatını demokratik kurallara göre şekillendirir.

2.1.4. Sosyal Bilgiler Programının Yapısı

Sosyal Bilgiler programının yapısı incelendiğinde programın beceri, kavram değer ve öğrenme alanlarından oluştuğu görülecektir. Aşağıda bunlarla ilgili açıklamalara değinilmiştir.

2.1.4.1. Öğrenme Alanları

Öğrenme alanı, birbiriyle bağlantılı kavram, değer, beceri ve temaların bir bütünlük içerisinde görüldüğü, öğrenmeleri organize eden yapıdır (MEB, 2005).

Tablo 2.1.4.1. Sosyal Bilgiler Programındaki Öğrenme Alanları

ÖĞRENME ALANLARI	
1. Birey ve Toplum	6. Bilim, Teknoloji ve Toplum
2. Kültür ve Miras	7. Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler
3. İnsanlar, Yerler ve Çevreler	8. Güç, Yönetim ve Toplum
4. Küresel Bağlantılar	9. Üretim, Dağıtım ve Tüketim
5. Zaman, Süreklilik ve Değişim	

2.1.4.2. Beceriler

Sosyal bilgiler programında yer alan belli başlı beceriler aşağıda tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2.1.4.2. Sosyal Bilgiler Programındaki Beceriler

BECERİLER			
1.	Araştırma Becerisi	9.	Problem Çözme Becerisi
2.	Eleştirel Düşünme Becerisi	10.	İletişim Becerisi
3.	Yaratıcı Düşünme Becerisi	11.	Zaman ve Kronolojiyi Algılama Becerisi
4.	Empati Becerisi	12.	Karar Verme Becerisi
5.	Girişimcilik Becerisi	13.	Türkçeyi Doğru, Güzel ve Etkili Kullanma Becerisi
6.	Bilgi Teknolojilerini Kullanma Becerisi	14.	Mekânı Algılama Becerisi
7.	Sosyal Katılım Becerisi	15.	Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi
8.	Gözlem Becerisi		

2.1.4.3. Değerler

Değerler, bireylerin ideal davranışları veya yaşama dair amaçları hakkında inançları olup, davranışlara değişik şekilde yol gösteren çok yönlü standartlar ve bir şeyin talep edilebilirliği (iyi) veya edilemezliği (kötü) konusundaki inançlardır (Sağnak, 2004).

Tablo 2.1.4.3. Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Değerler

DEĞERLER			
1.	Sorumluluk	11.	Temizlik
2.	Bilimsellik	12.	Estetik
3.	Hoşgörü	13.	Saygı
4.	Barış	14.	Dayanışma
5.	Özgürlük	15.	Adil olma
6.	Misafirperverlik	16.	Yardımsellik
7.	Duyarlılık	17.	Vatanseverlik

8.	Bağımsızlık	18.	Çalışkanlık
9.	Sevgi	19.	Dürüstlük
10.	Sağlıklı olmaya önem verme	20.	Aile birliğine önem verme

2.1.4.4. Kavramlar

Sosyal bilgiler programında yer alan belli başlık kavramlar aşağıda tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2.1.4.4. Sosyal Bilgiler Programındaki Kavramlar

KAVRAMLAR		
Afet	Ulaşım	Kanıt
Aile	Uygarlık	Katılım
Akrabalık	Üretim	Kaynak
Anayasa	Doğal Kaynaklar	Keşif
Bağımsızlık	Duygu	Kıta
Barış	Düşünce	Kişilik
Beşeri ortam	Egemenlik	Kronoloji
Bildirge	Ekonomi	Kurultay
Bilim	Ekonomik Faaliyet	Kurum
Birey	Ekvator	Kurup
Bölge	Emek	Kut
Buluş	Enerji	Kültür
Bütçe	Estetik	Kültürel öge
Coğrafi Konum	Etkileşim	Küresel sorun
Cumhuriyet	Fetih	Laiklik
Çağ	Gaza	Medya
Çevre	Gelenek	Meşrutiyet
Çevre Kirliliği	Genelleme	Meslek
Dayanışma	Girişimci	Milat
Değer	Göç	Ürün
Değişim	Görüş	Vakıf
Demokrasi	Grup	Varsayım
Devlet	Gümrük	Vatan

Dil	Hak	Vatandaş
Din	Harita	Vergi
Tasarruf	Hoşgörü	Yargı
Teknoloji	İslahat	Yasa
Telif ve Patent	İhracat	Yasama
Teokrasi	İthalat	Yatırım
Ticaret	İklim	Yerleşme
Tören	İsraf	Yön
Turizm	İşsizlik	Yönetim
Tüketim	Kamuoyu	Yüzyıl
Yürütme		

2.2. Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar

Sığan (1997)'in ilkokullarda sosyal bilgiler dersinin etkililiğini azaltan faktörleri araştırdığı çalışmasında bu faktörlerin; araç gereçten, programdan, dersin işleniş yöntem ve tekniğinden kaynaklanan sorunlar olduğunu belirterek, öğrencilerin etkin hale getirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Toklu (1997)'nin İzmir'de yaptığı çalışmada sosyal bilgiler öğretiminde öğretmenlerin karşılaştıkları sorunların programdan, ders kitaplarından, öğretmenin kişilik özelliğinden, öğretmen eğitiminden, bilgi eksikliğinden, fiziksel ortamdan ve konuların yüzeyselliğinden kaynaklandığı belirlenmiştir.

Işık (2001), tarafından yapılan ilkokul 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler programının öğretilmesinde karşılaşılan zorlukların uzman, müfettiş ve öğretmenlerin gözünden incelendiği çalışmada tespit edilen soruları, araç gereçlerden, ders kitaplarından, öğretmenlerden ve zamandan kaynaklanan sorunlar şeklinde gruplandırmıştır ve programın tekrar düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Yazıcı (2001)'nin ilköğretim I. ve II. kademe sosyal bilgiler dersi öğretmenlerinin kullandığı yöntem, teknik ve etkinliklerin kullanma durumunu tespit etmek için yaptığı çalışma sonucunda öğretim yöntemlerinin yeteri kadar kullanılmadığı belirlenmiştir. Bunun nedeni olarak da öğretmenlerin bu metotlarla ilgili yeteri kadar bilgi sahibi olmamaları, sınıfların kalabalık olması, dersebransız öğretmenlerinin olmaması ve araç gereç yetersizliği olarak belirtilmiştir.

Tahiroğlu (2006)'nin Aksaray'da yaptığı "İlköğretim Okullarının İkinci Kademesinde Sosyal Bilgiler Dersi Öğretmenlerinin Karşılaştığı Güçlükler" adlı çalışmada,

öğretmenlerin üniversitede gerekli mesleki becerileri öğrenemedikleri, hizmet içi eğitim programlarına yeterince katılmadıkları, bunun da mesleğe başladıklarında sorunlara yol açtığı sonucu ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin kendilerini yeterince geliştirmediklerini, araç-gereç kullanmada ve temin etmede zorlandıklarını, okul çevresinde gelişen olumsuzlukların öğretmenlerin motivasyonunu düşürdüğünü ve öğrencilerde güven duygusunun eksikliği de ortaya çıkan diğer sorunlardır.

Aslantaş (2006)'ın Malatya'da 140 öğretmenle yaptığı çalışmada 6.ve 7. Sosyal Bilgiler dersinde karşılaşılan sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Bunun sonucunda 7.sınıf ünitelerinin uygulanmasında sürenin yetersiz olduğu ve programın öğrenci ilgi- ihtiyaçlarına göre düzenlenmediği ortaya çıkmıştır.

Polat (2006)'ın Afyonkarahisar'da yaptığı çalışmasında, derslere branş öğretmenlerinin girmemesi, etkinliklerin uygulanmasında okulun ve öğrencilerin gerekli donanımına (kalabalık sınıflar, araç gereç yetersizliği, araç gereç kullanmayı bilinmemesi, sosyal bilgiler laboratuvarının olmaması vs.) sahip olmadıkları sonucuna ulaşmıştır.

Arslantaş (2006)'ın yaptığı "6. Ve 7.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Program Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunların Öğretmen Görüşleri Açısından İncelenmesi" adlı çalışmada öğretmenlerin, sosyal bilgiler ders konularının dersin hedeflerine uygun olduğunu fakat öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına cevap veremediğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler Sosyal Bilgiler 6. ve 7. sınıf ünitelerinin öğrenci düzeyine uygun fakat konu bakımından kalabalık olmasından dolayı dersin öğretimi için sürenin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Aykaç (2007)'in Sinop merkez ve köylerde 50 öğretmenle yaptığı çalışmada, programdaki etkinliklerin uygulanmasında sınıf mevcudunun fazla olduğu, etkinliklerin öğrenciler arasındaki farklılıkları dikkate almadığını, okulların yeterli donanımına sahip olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Yılmaz (2007)'in yaptığı yapılandırmacı yaklaşım bakımından Sosyal Bilgiler programının değerlendirildiği çalışmada ilköğretim 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler program öğelerinin yapılandırmacı yaklaşıma uygun olup olmadığına bakılmıştır. Bulunan sonuçta göre sosyal bilgiler programı kazanımlarının, içeriğin, sınav durumunun ve eğitim durumunun bu yaklaşıma kısmen uygun olduğu belirlenmiştir.

Atbaşı (2007)'nin ilköğretim II. kademe Sosyal Bilgiler dersinde karşılaşılan zorlukları belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada, öğretmenlerin derse hazırlık, planlama, uygulama ve değerlendirme aşamasında karşılaştığı sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Öğretmenlerin derse hazırlık aşamasında, gerekli araç gereci bulmada sorun yaşadıkları; planlama aşamasında süreyi yetiştiremedikleri; dersin uygulama aşamasında öğrencilerin

her şeyi öğretmenden beklediği, yeterince dikkatlerinin çekilemediği ve güdülenemediği, değerlendirme aşamasında ise öğrencinin kurul kararıyla sınıf geçtiği belirtilmiştir.

Altunöz (2008)'ün yaptığı çalışmada 6. Sınıf Sosyal Bilgiler programıyla ilgili öğretmen ve müfettişlerin programa yönelik görüşleri, program uygulanmasında karşılaşılan sorunları, programda düzeltme ve geliştirme yapabilme hakkında bilgiler elde edilmiştir. Toplanan veriler ışığında, ilköğretimde uygulanan program hakkında, sosyal bilgiler öğretmenlerinin genelde müfettişlere göre olumlu görüşe sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

Alataş (2008)'in yaptığı çalışmada ise sorunlar öğretmenden kaynaklanan sorunlar, araç gereç bulurken ve kullanırken kaynaklanan sorunlar, yöntem ve teknikleriyle ilgili sorunlar şeklinde gruplandırılmıştır. Belirlenen sorunlar ise çeşitli değişkenlere (cinsiyete, görev yaptıkları yerleşim yerine, hizmet sürelerine, öğrenim durumlarına vs.) göre incelenmiştir.

Akdeniz (2008) 'in Konya merkez ilçelerinde 361 Sosyal Bilgiler öğretmeniyle yaptığı "Altıncı Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Programının Uygulanmasında Karşılaşılan Güçlükler " adlı çalışmasında, karşılaşılan sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin verdiği yanıtlara göre okulların ve sınıfların fiziksel yönden yetersiz olduğu, programın uygulanmasında zaman sıkıntısı yaşandığı ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler programının ölçme değerlendirme aşamasında büyük sorunlar yaşadığı tespit edilmiştir.

Sarı ve Doğanay (2008)'in Adana'da yaptıkları "Öğretmen Gözüyle Yeni Sosyal Bilgiler Programı" adlı çalışmasında yeni programın, uygulanmasında ortaya çıkan sorunların neler olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmada, programda yer alan kazanımların bölgenin şartlarının göz önünde bulundurulmadığı dile getirilmiştir. Ayrıca programda yer alan etkinliklerin uygulanmasında zamanın yetersiz olduğu ve etkinliklerin uygulanması için gerekli şartların (sınıf ortamı, araç-gereç vs.) olmadığı belirtilmiştir.

Çevik (2009)'in ilköğretim II. kademe Sosyal Bilgiler derslerindeki sınav sorularının SBS sorularına uygunluğuna baktığı çalışma sonucunda SBS sorularının ve öğretmenin hazırladığı sınav sorularının kazanımların tamamını ölçemediği belirtilmiştir. SBS sorularıyla öğretmenin hazırladığı sınav sorularının birbirleriyle örtüşmediği ortaya çıkmıştır.

Çelikkaya ve Kuş (2010) 'un Kırşehir'de 33 Sosyal Bilgiler öğretmeniyle yaptığı "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Beklentileri" adlı çalışmada Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin beklentileri tespit edilmeye çalışılmıştır. Öğretmenlere yedi açık uçlu soru yöneltilerek yapılan bu çalışmada öğretmenlerin verdikleri yanıtlar analiz edilerek yorumlanmıştır. Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar

belirlenerek; öğrenciden kaynaklanan, yöneticiden kaynaklanan, programdan kaynaklanan, veliden kaynaklanan ve diğer başlıkları altında gruplandırılmıştır.

Karacaoğlu ve Acar (2010) 'ın yaptığı çalışmada, öğretmenlerin yeni programın uygulanmasında karşılaştığı sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Betimsel modelin kullanıldığı araştırmada, süre, strateji, etkinlik, değerlendirme, yöntem-teknik ve araç gereç kullanımı, bu araç gereci kullanma ortamıyla ilgili sorunlar belirtilmiştir.

Demirbaş, Çelikkaya ve Karakuş (2010)"un Kırşehir'de 52 Sosyal Bilgiler öğretmeniyle derste öğretmenlerin ölçme araçlarını kullanırken karşılaştığı sorunları tespit etmek için yaptıkları çalışmadaki sorunların; maliyet, zaman yetersizliği ve sınıfların kalabalık olmasından dolayı kaynaklandığını ortaya koymuşlardır.

Tepebaş ve Yılmaz(1):157-177) 'ın yaptığı mesleğe yeni başlayan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler öğretiminde karşılaştığı sorunların tespit edilmeye çalışıldığı çalışmada, nitel araştırma kullanılarak 6 erkek 6 bayan öğretmenin görüşleri alınmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin görev yaptığı okulların bulunduğu sosyal ve fiziki çevre koşullarının bazı sorunlara neden olduğu belirtilirken devlet okullarında da araç-gereç eksikliği öğrencilerden öğretmenlerden ve idarecilerden kaynaklı bazı sorunların var olduğu söylenmiştir.

Adanalı ve Doğanay (2010)'ın5. Sınıf Sosyal bilgiler programının alternatif ölçme değerlendirme etkinlikleri bakımından değerlendirildiği araştırmasında, öğretmen kılavuz kitaplarında konulara ilişkin açıklama olmaması, yapılacak olan etkinliklerin bölgeye ve çevre koşullarına uymaması, öğrencilerin okul dışı çalışmalarına yer vermemesi, ailelerin de bu konuda çocuklarına gerekli izni vermemeleri sorunları oluşturmaktadır.

Diñç ve Doğan (2010) 'ınSosyal bilgiler öğretim programının uygulanmasıyla ilgili öğretmenlerin görüşlerine baktığı çalışmasında, içeriğin yoğunluğundan, kavramların öğretilmesinde sürenin ve araç-gerecin yetersizliğinden, etkinlikler için gerekli sınıf ortamının uygun olmamasından bahsedilmiştir.

Çalışkan (2010)'ın öğretmenlerin ilköğretim 6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler programına yönelik görüşlerini tespit etmek için yaptığı çalışmasında, öğretmenler karşılaştıkları sorunları; zaman sıkıntısı, hazırbulunuşluk yetersizliği ve materyal eksikliği şeklinde dile getirmişlerdir.

Akşit (2011) 'in Denizli ve Erzurum'da 234 Sosyal Bilgiler öğretmeniyle yaptığı "İlköğretimde Görev Yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karşılaştığı Sorunlar" adlı çalışmada, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar farklı değişkenler açısından belirlenmeye çalışılmıştır. Tarama modeli kullanılarak yapılan bu araştırma sonucunda öğretmenlere göre öğrenciler, her şeyi öğretmenden

bekledikleri, SBS nedeniyle bazı becerilerin öğretilmediği, ders saatinin yetersiz olmasından dolayı konuların yetişmediği belirlenmiştir.

Akmehmetoğlu (2014)'nin Kastamonu'da 142 öğretmenle yaptığı "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karşılaştığı Sorunlar" adlı çalışmasında sorunları öğrenciden, öğretmenden, müfredattan ve yöntem ve teknikten kaynaklanan sorunlar şeklinde sınıflandırmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde; araştırma model, evren ve örnekleme, veri toplama aracıyla toplanan verilerin analizinde kullanılan istatistik teknikler hakkında bilgiler bulunmaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Yapılan bu nicel araştırma, tarama modelindeki betimsel yöntem kullanılarak hazırlanmıştır. Karasar (1999) bu modeli, geçmişteki veya mevcut olan bir durumu, olduğu gibi tanımlayan bir çalışma olarak tanımlamıştır.

3.2. Araştırma Evreni

Bu çalışmanın evrenini MEB'e bağlı Çorum il merkezinde bulunan ortaokullarda görevli 58 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma gönüllülük esasına dayandığı için evrenin tamamına ulaşılamamıştır. Bu araştırmanın verilerinin toplanması için Çorum il Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan izin yazısı ve çalışma yapılan okulların listesi (Ek 1 ve Ek 3) verilmiştir. Araştırmada kullanılan anket il merkezindeki ortaokullarda görevli gönüllü sosyal bilgiler öğretmenlerine yaptırılmıştır. Çalışma, MEB'e bağlı Çorum il merkezindeki ortaokullarda ve 2015-2016 eğitim-öğretim yılında görevli sosyal bilgiler öğretmenleriyle sınırlandırılmıştır.

3.2.1. Çalışmadaki Katılımcıların Kişisel Bilgileri

Çalışmadaki Sosyal Bilgiler öğretmenlerin yaş, cinsiyet, mezun olduğu branş, eğitim durumu, lisansüstü öğrenim, hizmet içi eğitim alma durumu, hizmet süreleri ve kendini yeterli bulma durumlarına göre bilgileri Tablo 3.2.1' den Tablo 3.2.9'a kadar olan tablolarda verilmiştir.

Tablo 3.2.1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yaşlarına Ait Bilgiler

Yaş	Frekans (f)	Yüzde (%)	Birikimli Yüzde
21-30 yaş arası	5	8,6	8,6
31-40 yaş arası	24	41,4	50,0
41-50 yaş arası	28	48,3	98,3
51-60 yaş arası	1	1,7	100
Toplam	58	100	

Öğretmenlerin yaşa göre dağılımı incelendiğinde katılımcıların %8,6'sı (5 kişi) 21–30 yaş arası, %41,4'ü (24 kişi) 31–40 yaş arası, %48,3'ü (28 kişi) 41–50 yaş arası, %1,7'si (1 kişi) 51–60 yaş arasıdır.

Tablo 3.2.2. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Ait Bilgiler

Cinsiyet	Frekans(f)	Yüzde(%)	Birikimli Yüzde
Bayan	16	27,6	28,9
Bay	42	72,4	98,3
Toplam	58	100	

Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre tabloya bakıldığında katılımcıların %27,6'sı (16 kişi) bayan, %72,4'ü (42 kişi) erkektir.

Tablo 3.2.3. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Durumlarına Ait Bilgiler

Eğitim Durumu	Frekans(f)	Yüzde(%)	Birikimli Yüzde
Eğitim Fakültesi	52	89,7	89,7

Fen-Edebiyat Fakültesi	5	8,6	98,3
Diğer	1	1,7	100
Toplam	58	100	

Öğretmenlerin eğitim durumlarına ait bilgilere bakıldığında katılımcıların %89,7'si eğitim fakültesinden, %8,6'sı fen edebiyat fakültesinden, %1,7'si diğer öğretim kurumundan mezun olmuştur. Alınan verilere bakıldığında katılımcıların neredeyse %90'ı eğitim fakültesi mezunudur.

Tablo 3.2.4. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Lisansüstü Öğrenimlerine Ait Bilgiler

Lisansüstü Öğrenim	Frekans(f)	Yüzde(%)	Birikimli Yüzde
Yüksek Lisans	4	6,9	6,9
Hayır (Bitirmedim)	54	93,1	100
Toplam	58	100	

Öğretmenlerin lisansüstü eğitimlerine ait bilgilere bakıldığında katılımcıların %93,1'i lisans mezunu, %6,9'u yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin büyük bir kısmı (%93,1'i) ise lisansüstü eğitim almamıştır.

Tablo 3.2.5. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mezun Olduğu Branşa Ait Bilgiler

Bölüm	Frekans(f)	Yüzde(%)	Birikimli Yüzde
Sosyal Bilgiler	19	32,8	32,8
Tarih Bölümü	20	34,5	67,2
Coğrafya Bölümü	14	24,1	91,4
Diğer	5	8,6	100
Toplam	58	100	

Öğretmenlerin mezun olduğu branşta ait bilgilere bakıldığında katılımcıların %32,8'i sosyal bilgilerden, %34,5'i tarih bölümünden, %24,1'i coğrafya bölümünden ve %8,6'sı diğer bölümlerden mezun olmuştur. Elde edilen verilere bakıldığında %34,5'lik oranla tarih bölümünden mezun olan öğretmenlerin oranı çoğunlukta olduğu görülmektedir.

Tablo 3.2.6. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Hizmet Sürelerine Ait Bilgiler

Hizmet Süresi	Frekans(f)	Yüzde(%)	Birikimli Yüzde
0-5 Yıl	5	8,6	8,6
6-10 Yıl	5	8,6	17,2
11-15 Yıl	12	20,7	37,9
16-20 Yıl	16	27,6	65,5
21-25 Yıl	16	27,6	93,1
26 ve üzeri	4	6,9	100
Toplam	58	100	

Öğretmenlerin hizmet sürelerine ait bilgilere bakıldığında katılımcıların %8,6'sı 0–5 yıl arası, %8,6'sı 6–10 yıl arası, %20,7'si 11–15 yıl arası,

%27,6'sı 16–20 yıl arası, %27,6'sı 21–25 yıl arası, %6,9'u 26 ve üzeri yıl hizmettedir.

Alınan verilerde %27,6'lık oranla hizmet süresini fazla 16–20 yıl ile 21-25 yıl arası olan öğretmenlerindir.

Tablo 3.2.7. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitimlere Ait Bilgiler

Hizmet İçi Eğitim	Frekans(f)	Yüzde(%)	Birikimli Yüzde
Evet	35	60,3	60,3
Hayır	23	39,7	100
Toplam	58	100	

Öğretmenlerin hizmet içi eğitime katılımlarına ait bilgilere bakıldığında hizmet içi eğitime katılanların oranı %60,3, hizmet içi eğitime katılmayanların oranı ise %39,7'dir.

Tablo 3.2.8. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görev Yaptığı Okulların Sosyo-Ekonomik Durumlarına Ait Bilgiler

Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu	Frekans(f)	Yüzde(%)	Birikimli Yüzde
Düşük	17	29,3	29,3
Orta	39	67,2	96,6

Yüksek	2	3,4	100
Toplam	58	100	

Öğretmenlerin görev yaptığı okulların sosyo-ekonomik durumuna ait bilgilere bakıldığında katılımcıların çalıştığı okulun %29,3'ü düşük, %67,2'si orta, %3,4'ü yüksek sosyo-ekonomik duruma sahiptirler.

Tablo 3.2.9. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kendini Yeterli Bulma Durumuna Ait Bilgiler

Kendini Yeterli Bulmaları	Frekans(f)	Yüzde(%)	Birikimli Yüzde
Evet	50	86,2	86,2
Kısmen	6	10,3	96,6
Hayır	2	3,5	99,3
Toplam	58	100	

Öğretmenlerin sosyal bilgiler öğretiminde kendini yeterli bulma durumuna ait bilgilere bakıldığında katılımcıların %86,2'si yeterli, %10,3'ü kısmen yeterli görürken, %3,5'i ise kendini yeterli görmemektedir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Veri toplamak amacıyla Akşit (2011) tarafından hazırlanan 38 maddelik beş dereceli Likert tipli anket formu kullanılmıştır.

Verileri elde etmek için hazırlanan anket formu üç kısımdan oluşmaktadır. İlk kısımda katılımcılar hakkında bilgi elde etmek için oluşturulan kişisel bilgi formu bulunmaktadır. İkinci kısımda katılımcıların karşılaştıkları sorunlar ve bunların değerlendirildiği beş dereceli Likert ölçeği yer almaktadır. Öğretmenlerden kendilerine uygun olan seçeneklerden birini işaretlenmesi istenmiştir. Üçüncü kısımda ise

katılımcıların bu konu hakkında eklemek istedikleri sorunlara yönelik açık uçlu sorular yer almaktadır.

Veri toplama aracındaki soruların alt boyutlara göre dağılımı aşağıdaki gibidir.

Öğrenci kaynaklı sorunlar: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9

TEOG ve etüt merkezi kaynaklı sorunlar: 10, 11, 12, 13, 14, 15

Öğretmen kaynaklı sorunlar: 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23

Yöntem ve teknik kaynaklı sorunlar: 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31

Müfredat kaynaklı sorunlar: 29, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38

3.4. Verilerin Analizi

Sosyal Bilgiler öğretmenlerindented toplanan verilerin analizinde SPSS 21 paket programı kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan anket formunun güvenilirlik katsayısı 0,75 olarak bulunmuştur. Alt boyutların güvenilirliğine baktığımızda ise öğrenci kaynaklı sorunların güvenilirliği $\alpha = 45$, Müfredat kaynaklı sorunların $\alpha = 58$, Öğretmen kaynaklı sorunların $\alpha = 10$, TEOG ve etüt merkezi kaynaklı sorunların $\alpha = 40$, Yöntem ve teknikten kaynaklı sorunların ise $\alpha = 54$ olarak bulunmuştur.

Ortaokulda görevli sosyal bilgiler öğretmenlerinden alınan verilerin yüzdelik dağılımı, aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları bulunmuştur. Toplanan verilerin yaş, eğitim durumu, cinsiyet, görev yeri, lisansüstü öğrenimi, hizmet süresi, mezun olduğu branş, okulun sosyo-ekonomik durumu, katıldığı hizmet içi eğitim ve kendini yeterli bulma değişkenlerine göre analiz edilerek gruplandırılmıştır. Anket formu sonunda yer alan açık uçlu sorulara verilen cevaplar araştırma probleminin alt boyutlarına göre analiz edilerek gruplandırılmıştır.

3.5. Verilerin Yorumlanması

Sosyal bilgiler öğretiminde karşılaşılan sorunlar değerlendirilirken beşli Likert ölçeğinden yararlanılmıştır. Maddelere katılma derece aralıkları $n-1/n$ formülü ile hesaplanmış ve bunun sonucunda seçenek aralıkları arası 0.80 olarak belirlenmiştir. Ankettten alınan puanların derecelendirilip yorumlanabilmesi için alt ve üst sınırlar aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.5.1. Likert Ölçeği Dizi Aralığı

ALT-ÜST SINIRI NİTELİK GRUPLARI

4.21 – 5.00 Tamamen Katılıyorum

3.41 – 4.20 Kısmen Katılıyorum

2.61 – 3.40 Fikrim Yok

1.81 – 2.60 Kısmen Katılmıyorum

1.00 – 1.80 Hiç Katılmıyorum

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Elde Edilen Bulgular

Çalışmanın ilk alt problemi “Ortaokullarda görevli sosyal bilgiler öğretmenlerinin Sosyal bilgiler öğretiminde karşılaştığı sorunlar” nedir?

4.1.1. Öğrenci Kaynaklı Sorunlara Yönelik Bulgular

Tablo 4.1.1. Öğrenci Kaynaklı Sorunlara Yönelik Bulguların Ortalama ve Standart Sapmaları

Sıra No	Soru No	Maddeler	\bar{x}	ss	Anlam
1	2	Öğrenciler bana karşı olumlu tutuma sahiptir.	4,39	,673	Tamamen Katılıyorum
2	1	Öğrenciler, Sosyal bilgiler dersine karşı olumlu tutuma sahiptir.	4,15	,670	Kısmen Katılıyorum
3	4	Öğrenciler, Sosyal bilgiler dersinin öğrenci merkezli işlenmesini olumlu buluyor.	4,01	,964	Kısmen Katılıyorum
4	3	Öğrencilerin derste her şeyi öğretmenden beklmeleri Sosyal	4,01	,907	Kısmen Katılıyorum

		bilgiler dersi öğretimini olumsuz etkiliyor.			
5	8	Öğrenciler, Sosyal bilgiler dersinde neden-sonuç ilişkisi kurma, eleştirel bakış açısını kullanma, problem çözme vb. becerileri sergileyebiliyor	3,65	,946	Kısmen Katılıyorum
6	6	Öğrenciler, Sosyal bilgiler dersinde edinilen bilgi, beceri ve değerleri günlük hayatta kullanabiliyor.	3,81	,907	Kısmen Katılıyorum
7	7	Öğrenciler, diğer derslere göre Sosyal bilgiler dersini ezber dersi olarak görmektedir.	3,43	1,156	Kısmen Katılıyorum
8	5	Öğrenciler, ders kitabı dışında Sosyal bilgiler dersi ile ilgili yazılı ve görsel materyalleri yeterli derecede kullanabiliyor.	3,27	1,136	Fikrim Yok
9	9	Öğrenciler, Sosyal bilgiler Ders Kitabı ve Öğrenci Çalışma Kitabı'nı amacına uygun kullanabiliyor.	3,08	1,128	Fikrim Yok
Toplam			3.75	,943	Kısmen Katılıyorum

Tabloya bakıldığında öğretmenlerin öğrencikaynaklı sorunlara yönelik edilen yanıtların 4,39'u ortalaması en yüksek olan "Öğrenciler bana karşı olumlu tutuma sahiptir." maddesi olduğu belirlenmiştir. Düzeyi en düşük olanmadde ise 3,08ortalama ile "Öğrenciler, sosyal bilgiler ders kitabı ve öğrenci çalışma kitabını amacına uygun kullanabiliyor." ifadesidir. Araştırmaya katılan deneklerin geneli öğrenci kaynaklı sorunlara kısmen katıldığı görülmektedir.

Katılımcılar, "Öğrenciler bana karşı olumlu tutuma sahiptir." maddesine tamamen katıldıklarını belirtmiştir. Bunun yanında;

"Öğrenciler, sosyal bilgiler dersine karşı olumlu tutuma sahiptir.",

"Öğrencilerin derste her şeyi öğretmenden beklemeleri sosyal bilgiler dersi öğretimini olumsuz etkiliyor.",

"Öğrenciler, sosyal bilgiler dersinin öğrenci merkezli işlenmesini olumlu buluyor.",

“Öğrenciler, sosyal bilgiler dersinde edinilen bilgi, beceri ve değerleri günlük hayatta kullanabiliyor.”,

“Öğrenciler, diğer derslere göre sosyal bilgiler dersini ezber dersi olarak görmektedir.”,

“Öğrenciler, sosyal bilgiler dersinde neden-sonuç ilişkisi kurma, eleştirel bakış açısını kullanma, problem çözme vb. becerileri sergileyebiliyor.” maddeleri hakkında kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir.

“Öğrenciler, ders kitabı dışında sosyal bilgiler dersi ile ilgili yazılı ve görsel materyalleri yeterli derecede kullanabiliyor.” ve “Öğrenciler, sosyal bilgiler ders kitabı ve öğrenci çalışma kitabını amacına uygun kullanabiliyor.” maddesine ise fikrim yoktur cevabını vermişlerdir. Öğrenciden kaynaklanan sorunlara ilişkin maddelere verilen cevapların genel ortalamalarına bakıldığında ise öğretmenlerin bu maddelere kısmen katıldıklarını söylemek mümkündür.

4.1.2. TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunlara Yönelik Elde Edilen Bulgular

Tablo 4.1.2. TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunlara Yönelik Bulguların Ortalama ve Standart Sapmaları

Sıra No	Soru No	Maddeler	\bar{x}	ss	Anlam
1	13	Öğrenciler, yılsonunda yapılan TEOG’ da Sosyal bilgiler alanındaki soruları diğer alanlardaki sorulara göre daha iyi yapıyor.	3,74	1,035	Kısmen Katılıyorum
2	12	Yılsonu yapılan TEOG’ da çıkan sorular, Sosyal bilgiler müfredatı ile uyumludur.	4,22	,859	Tamamen Katılıyorum
3	14	Sosyal bilgiler dersini işlerken, TEOG’u dikkate almak beni sınırlandırıyor.	3,74	1,117	Kısmen Katılıyorum
4	15	TEOG nedeniyle Sosyal bilgiler dersinde üst düzey becerileri öğretemiyorum.	3,20	1,300	Fikrim Yok
5	10	Etüt merkezine giden öğrencilerin sınıf ortamında sergiledikleri davranışlar diğer öğrencilerin	2,65	1,052	Fikrim Yok

		motivasyonunu olumsuz etkiliyor.			
6	11	Etüt merkezine giden öğrencilerin, sınıf ortamında sergiledikleri davranışlar benim motivasyonunu olumsuz etkiliyor.	2,32	1,160	Fikrim Yok
Toplam			3,31	1,087	Fikrim Yok

Tabloya bakıldığında öğretmenlerin TEOG ve Etüt merkezi kaynaklı sorunlara verdikleri yanıtların ortalaması en yüksek olan 4,22 ile “Yılsonu yapılan TEOG’ da çıkan sorular, Sosyal bilgiler müfredatı ile uyumludur.” maddesi olduğu görülmektedir. Ortalama düzeyi en düşük olan ise 2,32 ile “Etüt merkezine giden öğrencilerin, sınıf ortamında sergiledikleri davranışlar benim motivasyonunu olumsuz etkiliyor.” ifadesidir.

Araştırmaya katılanlar, “Etüt merkezine giden öğrencilerin, sınıf ortamında sergiledikleri davranışlar diğer öğrencilerin motivasyonunu olumsuz etkiliyor.”, “TEOG nedeniyle sosyal bilgiler dersinde üst düzey becerileri öğretmiyorum.” ve “Etüt merkezine giden öğrencilerin, sınıf ortamında sergiledikleri davranışlar benim motivasyonunu olumsuz etkiliyor.” maddesi hakkında fikri olmadığını belirtmişlerdir. “Yılsonu yapılan TEOG’ ta çıkan sosyal bilgiler alanındaki sorular ile sosyal bilgiler müfredatı uyumludur.”, maddesi hakkında tamamen katıldığını belirtirken;

“Öğrenciler, yılsonunda yapılan TEOG’ ta sosyal bilgiler alanındaki soruları diğer alanlardaki sorulara göre daha iyi yapıyor.”

“Sosyal bilgiler dersini işlerken, TEOG’ u dikkate almak beni sınırlandırıyor.” maddeleri hakkında kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir. TEOG ve Etüt merkezinden kaynaklanan sorunlara ilişkin maddelere verilen cevapların genel ortalamalarına bakıldığında ise öğretmenlerin bu maddelere verdiği cevaplardan “Fikrim yok” şeklinde bir sonuç çıktığını söylemek mümkündür.

4.1.3. Öğretmen Kaynaklı Sorunlara Yönelik Elde Edilen Bulgular

Tablo 4.1.3. Öğretmen Kaynaklı Sorunlara Yönelik Bulguların Ortalama ve Standart Sapmaları

Sıra No	Soru No	Maddeler	\bar{x}	ss	Anlam
1	21	Dersin işleniş sırasında meydana gelen öğretim ile ilgili sorunları çözebiliyorum.	4,31	,706	Tamamen Katılıyorum

2	20	Dersin işlenişi sırasında meydana gelen disiplin sorunlarını çözebiliyorum.	4,24	,779	Tamamen Katılıyorum
3	19	Yeni eğitim teknolojilerini kullanabilme yeterliliğine sahibim.	4,41	,726	Tamamen Katılıyorum
4	22	Sosyal bilgiler ile ilgili güncel bilgileri ve mesleki yayınları takip ederek kendimi geliştiriyorum.	4,12	,774	Kısmen Katılıyorum
5	23	Sosyal bilgiler dersinde bilgiyi öğrenciye hazırveren rolden, öğrenciye rehberlik eden role adapte olabildim.	4,01	,945	Kısmen Katılıyorum
6	17	Sosyal bilgiler öğretmeni olarak meslekî ve toplumsal statümden memnunum.	3,25	1,236	Fikrim yok
7	16	Öğretmenlik mesleğinden kazandığım maaşın düzeyi motivasyonumu olumsuz etkiliyor.	2,98	1,263	Fikrim Yok
8	18	Çalıştığım yerde ulaşım ve barınma sorunuy yaşıyorum.	1,86	1,067	Kısmen Katılmıyorum
Toplam			3,64	,937	Kısmen Katılıyorum

Tabloya bakıldığında öğretmenlerin, öğretmen kaynaklı sorunlara verdikleri yanıtların ortalama düzeyi en yüksek olan 4,41 ile “Yeni eğitim teknolojilerini kullanabilme yeterliliğine sahibim.” maddesi olduğu görülmektedir. Ortalama düzeyden düşük olan madde ise 1,86 ile “Çalıştığım yerde ulaşım ve barınma sorunu yaşıyorum” ifadesidir. Katılımcılar, “Çalıştığım yerde ulaşım ve barınma sorunu yaşıyorum” maddesine kısmen katılmadığını; “Yeni eğitim teknolojilerini (bilgisayar, projeksiyon vb.) kullanabilme yeterliliğine sahibim.”, “Dersin işlenişi sırasında meydana gelen disiplin sorunlarını çözebiliyorum.” ve “Dersin işlenişi sırasında meydana gelen öğretim ile ilgili sorunları çözebiliyorum.” maddelerine tamamen katıldığını; “Sosyal bilgiler öğretmeni olarak meslekî ve toplumsal statümden memnunum.” ve “Öğretmenlik mesleğinden kazandığım maaşın düzeyi motivasyonumu olumsuz etkiliyor.” maddesi hakkında fikri olmadığını belirtirken; “Sosyal bilgiler ile ilgili güncel bilgileri ve mesleki yayınları takip ederek kendimi

geliştiriyorum.” ve “Sosyal bilgiler dersinde bilgiyi öğrenciye hazır veren rolden, öğrenciye rehberlik eden role adapte olabildim.” maddelerine kısmen katıldığı yanıtını vermişlerdir.

4.1.4. Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunlara Yönelik Elde Edilen Bulgular

Tablo 4.1.4. Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunlara Yönelik Bulguların Ortalama ve Standart Sapmaları

Sıra No	Soru No	Maddeler	\bar{x}	ss	Anlam
1	25	Öğrenci merkezli yaklaşımlar (yapılandırmacılık, çoklu zekâ, problem çözme vb.) hakkında yeterince bilgi sahibiyim.	4,08	,800	Kısmen Katılıyorum
2	26	Öğrenci merkezli yaklaşımların derste nasıl uygulanacağı hakkında yeterince bilgi sahibiyim.	4,05	,825	Kısmen Katılıyorum
3	27	Ders işlerken öğrenci merkezli yaklaşımları doğru ve etkili bir şekilde uygulayabiliyorum.	3,93	,895	Kısmen Katılıyorum
4	24	Geleneksel yöntemleri (düz anlatım, soru-cevap vb.) derste sürekli kullanıyorum.	3,37	1,196	Fikrim Yok
5	31	Sosyal bilgiler dersine ait sınıf uygulaması sayesinde dersi, daha etkin ve verimli bir şekilde işliyorum.	3,37	1,167	Fikrim Yok
6	30	Sosyal bilgiler dersine ait sınıfım, dersi verimli ve etkili bir şekilde işleyebilmem için yeterli araç-gereç donanımı sahiptir.	3,31	1,231	Fikrim Yok
7	28	Sosyal bilgiler dersini öğrenci merkezli yaklaşımlarla işlediğimde müfredatı yetiştirebiliyorum.	3,01	1,263	Fikrim Yok
Toplam			3,58	1,053	Kısmen Katılıyorum

Tabloya bakıldığında öğretmenlerin yöntem ve teknikten kaynaklı sorunlara yönelik verdiği yanıtların ortalama düzeyi en yüksek olan 4,08 ile “Öğrenci merkezli yaklaşımlar hakkında yeterince bilgi sahibiyim.” maddesi olduğu görülmektedir. Ortalama düzeyi en düşük olan ise 3,01 ile “Sosyal bilgiler dersini öğrenci merkezli yaklaşımlarla işlediğimde müfredatı yetiştirebiliyorum.” ifadesidir.

Araştırmaya katılmış olan öğretmenler,

“Ders işlerken öğrenci merkezli yaklaşımları doğru ve etkili bir şekilde uygulayabiliyorum.”

“Öğrenci merkezli yaklaşımlar (yapılandırmacılık, çoklu zekâ, problem çözme vb.) hakkında yeterince bilgi sahibiyim.”,

“Öğrenci merkezli yaklaşımların derste nasıl uygulanacağı hakkında yeterince bilgi sahibiyim.” maddelerine kısmen katıldıklarını belirtirken;

“Geleneksel yöntemleri (düz anlatım, soru cevap vb.) derste sürekli kullanıyorum.”,

“Sosyal bilgiler dersine ait sınıf uygulaması sayesinde dersti, daha etkin ve verimli bir şekilde işliyorum.”

“Sosyal bilgiler dersine ait sınıfım, dersti verimli ve etkili bir şekilde işleyebilmem için yeterli araç-gereç donanımı sahiptir.”,

ve “Sosyal bilgiler dersini öğrenci merkezli yaklaşımlarla işlediğimde müfredatı yetiştirebiliyorum.” maddeleri hakkında fikri olmadığını dile getirmişlerdir.

4.1.5. Müfredat Kaynaklı Sorunlara Yönelik Elde Edilen Bulgular

Tablo 4.1.5. Müfredat Kaynaklı Sorunlara Yönelik Bulguların Ortalama ve Standart Sapmaları

Sıra No	Soru No	Maddeler	\bar{x}	ss	Anlam
1	33	Sosyal bilgiler dersti sayesinde öğrencilerin ulusal değerleri kazandığına inanıyorum.	4,36	,640	Tamamen Katılıyorum
2	37	I. Kademe Sosyal bilgiler dersinin, Sosyal bilgiler öğretmeni tarafından verilmesi II. kademe sosyal bilgiler öğretimini daha verimli hale getirebilir.	3,70	1,214	Kısmen Katılıyorum
3	34	Sosyal bilgiler dersti sayesinde öğrencilerin evrensel değerleri	4,24	,708	Tamamen Katılıyorum

		kazandığına inanıyorum.			
4	32	Sosyal bilgiler dersinin gerektirdiği ulusal ve evrensel değerlerle ilgili kavramları öğrencilerin kazandığına inanıyorum.	3,89	,831	Kısmen Katılıyorum
5	35	Sosyal bilgiler dersi sayesinde öğrenciler yeterince toplumsallaşıyor.	3,75	,942	Kısmen Katılıyorum
6	36	Sosyal bilgiler dersi, dersin ana misyonu olan etkin vatandaşları yetiştirmek için yeterlidir.	3,34	1,236	Kısmen Katılıyorum
7	38	Sosyal bilgiler programı ve nasıl uygulanacağıyla ilgili detaylı hizmet içi eğitime ihtiyaç duyuyorum.	2,81	1,317	Fikrim Yok
8	29	Sosyal bilgiler dersinin haftada 3 saat olması, ders kitabını yetiştirmem için yeterlidir.	2,18	1,276	Kısmen Katılmıyorum
Toplam			3,53	1,020	Kısmen Katılıyorum

Tabloya bakıldığında öğretmenlerin müfredat kaynaklı sorunlara yönelik verdiği yanıtların ortalama düzeyi en yüksek olan 4,36 ile “Sosyal bilgiler dersi sayesinde öğrencilerin ulusal değerleri kazandığına inanıyorum.” maddesi olduğu görülmektedir. Ortalama düzeyi en düşük olan ise 2,18 ile “Sosyal bilgiler dersinin haftada 3 saat olması, ders kitabındaki ünite ve konuları yetiştirmem için yeterlidir.” maddesi olmuştur.

Araştırmaya katılmış olan öğretmenler, “Sosyal bilgiler dersinin haftada 3 saat olması, ders kitabındaki ünite ve konuları yetiştirmem için yeterlidir.” ifadesine kısmen katılmadıklarını ifade etmişlerdir. “Sosyal bilgiler programı ve nasıl uygulanacağı ile ilgili detaylı bir hizmet içi eğitime ihtiyaç duyuyorum.” ifadesine fikrinin olmadığını; “Sosyal bilgiler dersi sayesinde öğrencilerin milli değerleri kazandığına inanıyorum.” ve “Sosyal bilgiler dersi sayesinde öğrencilerin evrensel değerleri kazandığına inanıyorum.” maddelerine tamamen katılırken; “Sosyal bilgiler dersi sayesinde öğrencilerin yeterince toplumsallaşıyor.” , “Sosyal bilgiler dersi, dersin ana misyonu olan bilinçli ve etkin vatandaşları yetiştirmek için yeterlidir.”, “İlköğretim I. kademe sosyal bilgiler dersinin, sosyal bilgiler öğretmeni tarafından verilmesi II. kademe sosyal bilgiler öğretimini daha verimli

hale getirebilir.” ,“Sosyal bilgiler dersinin gerektirdiği ulusalve evrensel değerlerle ilgili kavramları öğrencilerin kazandığına inanıyorum.”, maddelerine ise kısmen katıldıklarını dile getirmişlerdir.

4.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Elde Edilen Bulgular

4.2.1. Öğrenci Kaynaklı Sorunlara YönelikBulguların Bağımsız Değişkenler Açısından Analiz Edilmesi

Öğrenci kaynaklı sorunlara yönelik görüşlerle yaş, cinsiyet, eğitim durumu,katıldığı hizmet içi eğitim alma durumu, lisansüstü öğrenim, mezun olduğu branş, okulların sosyo-ekonomik durumu, hizmet süresi ve kendini yeterli bulmaya göre anlamlı birer fark olup olmadığı analiz edilmiş ve sonuçlar aşağıda verilmiştir.

4.2.1.1. Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Öğrenci Kaynaklı Sorunlarla İlgiliGörüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.1.1. Öğrenci Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılıkları

Cinsiyet	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Bayan	15	3,7333	,41743
Bay	43	3,7700	,47165
Toplam	58	3,7605	,45495

Tabloya bakıldığında araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetlerineilişkin ortalamalarda, bay ve bayan öğretmenlerin öğrenci kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalamasının3,77 olduğu görülmektedir.

4.2.1.2. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Almalarına Göre Öğrenci KaynaklıSorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.1.2. Öğrenci Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Değişkenine Göre Farklılıkları

N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)

Hizmet İçi Eğitim			
Evet	35	3,7841	,50699
Hayır	23	3,7246	,36984
Toplam	58	3,7605	,45495

Tabloya bakıldığında araştırmaya katılan öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerine ilişkin ortalamalarında, eğitim alan öğretmenlerin, öğrenci kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalamasının 3,78 olduğu görülmektedir. Hizmet içi eğitim almayan öğretmenlerin bu maddelere verdikleri cevapların ortalaması ise 3,72 olarak ortaya çıkmıştır.

4.2.1.3. Öğretmenlerin Yaş Değişkenine Göre Öğrenci Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.1.3 Öğrenci Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Yaşı Değişkenine Göre Farklılıkları

Yaş	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
21-30 yaş arası	5	3,7556	,26527
31-40 yaş arası	24	3,6435	,43588
41-50 yaş arası	28	3,8611	,49193
51-60 yaş arası	1	3,7778	.
Toplam	58	3,7605	,45495

Tabloya bakıldığında araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşlarına yönelik ortalamalarında, 21-30 yaş arası öğretmenlerin, öğrenci kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği yanıtların ortalamasının 3,75 olduğu görülmektedir. 31-40 yaş arası öğretmenlerin konuya yönelik maddelere verdikleri cevapların ortalamasının 3,64, 41-50 yaş arası öğretmenlerin konuya yönelik maddelere verdikleri cevapların ortalamasının 3,86 ve 51 yaş ve üzeri öğretmenlerin konuya yönelik maddelere verdikleri cevapların ortalamasının ise 3,77 olarak ortaya çıkmıştır.

4.2.1.4. Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Göre Öğrenci Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.1.4. Öğrenci Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılıkları

Eğitim Durumu	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Eğitim Fakültesi	52	3,7393	,44818
Fen-Edebiyat Fakültesi	5	3,8444	,50674
Diğer	1	4,4444	.
Toplam	58	3,7605	,45495

Tabloya bakıldığında araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitim durumlarına yönelik ortalamalarına bakıldığında, eğitim fakültesi mezunu olan öğretmenlerin öğrenci kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,73, fen-edebiyat fakültesi mezunu öğretmenlerin konuya yönelik verdikleri cevapların ortalaması 3,84'tür. Bunların dışında bir fakülte mezunu olan öğretmenlerin maddelere verdikleri cevapların ortalaması ise 4,44 olarak ortaya çıkmıştır.

4.2.1.5. Öğretmenlerin Mezun Olduğu Branşa Göre Öğrenci Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.1.5 Öğrenci Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Mezun Olduğu Branş Değişkenine Göre Farklılıkları

Mezun Olunan Branş	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Sosyal Bilgiler	19	3,6374	,34713
Tarih Bölümü	20	3,8889	,45741
Coğrafya Bölümü	14	3,8571	,44960
Diğer	5	3,4444	,66667
Toplam	58	3,7605	,45495

Tabloya bakıldığında araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun olduğu branşayönelik ortalamalarında, sosyal bilgiler öğretmenliği mezunu öğretmenlerin, öğrenci kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği yanıtların ortalaması 3,63 olarak bulunmuştur. Tarih bölümü mezunu öğretmenlerin konuya yönelik verdikleri cevapların ortalamasının 3,88 ve coğrafya bölümü mezunu öğretmenlerin konuya yönelik verdikleri cevapların ortalaması ise 3,85 olarak bulunmuştur. Bunların dışında bir fakülte mezunu olanların konuya yönelik verdikleri cevapların ortalaması ise 3,44 olarak çıkmıştır.

4.2.1.6. Öğretmenlerin Lisansüstü Öğrenim Değişkenine Göre Öğrenci Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.1.6. Öğrenci Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Lisansüstü Öğrenim Değişkenine Göre Farklılıkları

Lisansüstü Öğrenim	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Yüksek Lisans	4	3,6111	,23130
Hayır (Bitirmedim)	54	3,7716	,46665
Toplam	58	3,7605	,45495

Tabloya bakıldığında araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun olduğu lisansüstü öğrenimlerine yönelik ortalamalarına bakıldığında, yüksek lisans mezunu öğretmenlerin, öğrenciden kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,61'dir. Yüksek lisans bitirmeyen öğretmenlerin konuya yönelik maddelere verdikleri cevapların ortalaması ise 3,77 olarak ortaya çıkmıştır.

4.2.1.7. Öğretmenlerin Hizmet Sürelerine Göre Öğrenci Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.1.7. Öğrenci Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Hizmet Süresi Değişkenine Göre Farklılıkları

Hizmet Süresi	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)

0-5 Yıl arası	5	3,8667	,12172
6-10 Yıl arası	5	3,3333	,46481
11-15 Yıl arası	12	3,5000	,36851
16-20 Yıl arası	16	3,8403	,37618
21-25 Yıl arası	16	3,9653	,55291
26 yıl ve üzeri	4	3,8056	,18976
Toplam	58	3,7605	,45495

Tabloya bakıldığında araştırmaya katılan öğretmenlerin hizmet süresi; 0-5 yıl arası olanların, öğrenciden kaynaklı sorunlara yönelik verdiği cevapların ortalaması 3,86; 6-10 yıl arası olanların konuya yönelik verdikleri cevapların ortalaması 3,33; 11-15 yıl arası olanların konuya yönelik verdikleri cevapların ortalaması 3,50; 16-20 yıl arası olanların konuya yönelik verdikleri cevapların ortalaması 3,84; 21-26 yıl arası olanların konuya yönelik verdikleri cevapların ortalaması 3,96; 26 yıl ve üzeri olanların konuya yönelik verdikleri cevapların ortalaması ise 3,80 olarak bulunmuştur.

4.2.1.8. Öğretmenlerin Görev Yaptığı Okulların Sosyo-Ekonomik Durumuna Göre Öğrenci Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.1.8. Öğrenci Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Görev Yaptığı Okulların Sosyo-Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılıkları

Sosyo-Ekonomik			
Durum	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Düşük	17	3,7386	,41377
Orta	39	3,7436	,47151
Yüksek	2	4,2778	,23570
Toplam	58	3,7605	,45495

Tabloya bakıldığında araştırmaya katılan katılımcıların görev yaptığı okulların sosyo-ekonomik durumuna göre farklılıkların ortalamalarına bakıldığında, sosyo-ekonomik durumu düşük olan okulda görev yapanların, öğrenci kaynaklı sorunlara yönelik cevaplara verdiği cevapların ortalaması 3,73 olarak görülmektedir. Sosyo-ekonomik durumu orta düzeyde olan okulda görev yapanların konuya yönelik verdikleri cevapların ortalaması 3,74 ve sosyo-ekonomik durumu yüksek olan okulda görev yapanların konuya yönelik verdiği cevapların ortalaması ise 4,27 olarak ortaya çıkmıştır.

4.2.1.9. Öğretmenlerin Kendini Yeterli Bulma Durumu Değişkenine Göre Öğrenci Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.1.9. Öğrenci Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Kendini Yeterli Bulma Durumu Değişkenine Göre Farklılıkları

Kendini Yeterli	N	Ortalama (\bar{x})	St. Sapma (ss)
Evet	51	3,8017	,45178
Kısmen	6	3,4815	,41376
Hayır	1	3,3333	.
Toplam	58	3,7605	,45495

Tabloya bakıldığında araştırmaya katılan öğretmenlerin kendini yeterli bulma durumuna yönelik ortalamalarına bakıldığında, kendini yeterli bulanların, öğrenci kaynaklı sorunlara yönelik verdiği cevapların ortalaması 3,80, kendini kısmen yeterli bulanların konuya yönelik cevapların ortalaması 3,48 olarak ortaya çıkmıştır. Kendini yetersiz bulanların konuya yönelik cevapların ortalaması ise 3,33 olarak bulunmuştur.

4.2.2. TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunlara Yönelik Bulguların Bağımsız Değişkenler Açısından Analiz Edilmesi

TEOG ve etüt merkezi kaynaklı sorunlara yönelik görüşlerle yaş, cinsiyet, katıldığı hizmet içi eğitim, okulun sosyo-ekonomik durumu, lisansüstü öğrenim, mezun olduğu branş, eğitim durumu, hizmet süresine kendini yeterli bulmaya göre anlamlı birer farkın olup olmadığı analiz edilmiş ve sonuçlar aşağıda verilmiştir.

4.2.2.1. Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenlerine Göre TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.2.1. TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılıkları

Cinsiyet	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Bayan	15	3,3444	,57551
Bay	43	3,3062	,57035
Toplam	58	3,3161	,56686

Tabloya bakıldığında, erkek öğretmenlerin TEOG ve etüt merkezi kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalamasının 3,30, bayan öğretmenlerin konuya yönelik cevapların ortalaması ise 3,34 olarak ortaya çıkmıştır.

4.2.2.2. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumlarına Göre TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.2.2. TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre Farklılıkları

Hizmet İçi Eğitim	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Evet	35	3,3905	,50640
Hayır	23	3,2029	,64345
Toplam	58	3,3161	,56686

Tabloya bakıldığında, hizmet içi eğitim alan öğretmenlerin, TEOG ve etüt merkezi kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,39, hizmet içi eğitim almayan öğretmenlerin konuya yönelik maddelere verdikleri cevapların ortalaması ise 3,20 olarak ortaya çıkmıştır.

4.2.2.3. Öğretmenlerin Yaş Değişkenine Göre TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunlar İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.2.3. TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Yaş Değişkenine Göre Farklılıkları

Yaş	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
21-30 yaş arası	5	3,5667	,27889
31-40 yaş arası	24	3,2986	,71725
41-50 yaş arası	28	3,2857	,46449
51 yaş ve üzeri	1	3,3333	.
Toplam	58	3,3161	,56686

Tabloya bakıldığında, 21-30 yaş arası katılımcıların, TEOG ve etüt merkezi kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,56; 31-40 yaş arası katılımcıların konuya yönelik cevapların ortalaması 3,29; 41-50 yaş arası katılımcıların konuya yönelik cevapların ortalaması 3,28; 51 yaş ve üzeri katılımcıların konuya yönelik cevapların ortalaması ise 3,33 olarak ortaya çıkmıştır.

4.2.2.4. Öğretmenlerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.2.4. TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılıkları

Eğitim Durumu	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Eğitim Fakültesi	52	3,3013	,58488
Fen-Edebiyat Fakültesi	5	3,4667	,43141
Diğer	1	3,3333	.
Toplam	58	3,3161	,56686

Tabloya bakıldığında, eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlerin TEOG ve etüt merkezi kaynaklı sorunlara yönelik verdiği cevapların ortalaması 3,30 ve fen-edebiyat

fakültesi mezunu olan katılımcıların konuya yönelik cevapların ortalaması 3,46 olarak ortaya çıkmıştır. Bunların dışında bir fakülte mezunu olan öğretmenlerin konuya yönelik verdiği cevapların ortalaması ise 3,33'tür.

4.2.2.5. Öğretmenlerin Mezun Olduğu Branş Değişkenine Göre TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.2.5. TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Mezun Olduğu Branş Değişkenine Göre Farklılıkları

Mezun Olunan Branş	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Sosyal Bilgiler	19	3,1667	,70053
Tarih Bölümü	20	3,3667	,53421
Coğrafya Bölümü	14	3,4167	,47027
Diğer	5	3,4000	,36515
Toplam	58	3,3161	,56686

Tabloya bakıldığında, sosyal bilgiler bölümü mezunu olan katılımcıların, TEOG ve etüt merkezi kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,16; Tarih bölümü mezunu olan katılımcıların konuya yönelik cevapların ortalaması 3,36;

Coğrafya bölümü mezunu olan öğretmenlerin konuya yönelik verdiği cevapların ortalaması 3,41 olarak ortaya çıkmıştır. Bunların dışında bir bölüm mezunu olan öğretmenin konuya yönelik verdiği cevapların ortalaması ise 3,40 olarak bulunmuştur.

4.2.2.6. Öğretmenlerin Lisansüstü Öğrenimine Göre TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.2.6. TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Lisansüstü Öğrenim Değişkenine Göre Farklılıkları

Lisansüstü Öğrenim	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Yüksek Lisans	4	3,2083	,36956
Hayır (Bitirmedim)	54	3,3241	,58044
Toplam	58	3,3161	,56686

Tabloya bakıldığında, lisansüstü eğitim yapan katılımcıların, TEOG ve etüt merkezi kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,20, yüksek lisans yapmayanların konuya yönelik verdikleri cevapların ortalaması ise 3,32 olarak ortaya çıkmıştır.

4.2.2.7. Öğretmenlerin Hizmet Sürelerine Göre TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.2.7. TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Hizmet Süresi Değişkenine Göre Farklılıkları

Hizmet Süresi	N	Ortalama (\bar{x})	St. Sapma (ss)
0-5 Yıl	5	3,6000	,25276
6-10 Yıl	5	3,3000	,72072
11-15 Yıl	12	3,2361	,87749
16-20 Yıl	16	3,3021	,43127
21-25 Yıl	16	3,2604	,46336
26 ve üzeri	4	3,5000	,52705
Toplam	58	3,3161	,56686

Tabloya bakıldığında, hizmet süresi 0-5 yıl arası olan katılımcıların, TEOG ve etüt merkez kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,60;

6-10 yıl arası hizmet süresi olan katılımcıların konuya yönelik cevapların ortalaması 3,30;

11-15 yıl arası hizmet süresi olan katılımcıların cevaplarının ortalaması 3,23;

16-20 yıl arası hizmet süresi olan katılımcıların cevaplarının ortalaması 3,30;

21-25 yıl arası hizmet süresi olan katılımcıların cevaplarının ortalaması 3,26;

26 ve üzeri yıl hizmet süresi olan katılımcıların cevaplarının ortalaması ise 3,50 olarak ortaya çıkmıştır.

4.2.2.8. Öğretmenlerin Görev Yaptığı Okulların Sosyo-Ekonomik Durumuna Göre TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.2.8. TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Görev Yaptığı Okulların Sosyo-Ekonomik Durumuna Göre Farklılıkları

Sosyo-Ekonomik			
Durum	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Düşük	17	3,0882	,64581
Orta	39	3,4274	,51412
Yüksek	2	3,0833	,35355
Toplam	58	3,3161	,56686

Tabloya bakıldığında, sosyo-ekonomik durumu düşük ve yüksek olan okullarda görevlikatılımcıların, TEOG ve etüt merkezi kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,08;

Sosyo-ekonomik durumu orta olan okulda görevlikatılımcıların konuya yönelik verdiği cevapların ortalaması 3,42 olarak ortaya çıkmıştır.

4.2.2.9. Öğretmenlerin Kendini Yeterli Bulma Durumu Değişkenine Göre TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.2.9. TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Kendini Yeterli Bulma Değişkenine Göre Farklılıkları

Kendini Yeterli Bulma	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Evet	51	3,3562	,55580
Kısmen	6	2,9722	,64478
Hayır	1	3,3333	.
Toplam	58	3,3161	,56686

Tabloya bakıldığında, kendini yeterli bulan katılımcıların, TEOG ve etüt merkezi kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,35;

Kendini kısmen yeterli bulan öğretmenlerin konuya yönelik verdiği cevapların ortalaması 2,97;

Kendini yetersiz bulan öğretmenlerin konuya yönelik verdiği cevapların ortalaması ise 3,33olarak tespit edilmiştir.

4.2.3. Öğretmen Kaynaklı Sorunlara Yönelik Bulguların Bağımsız Değişkenler Açısından Analiz Edilmesi

Öğretmen kaynaklı sorunlara yönelik görüşlerle yaş, cinsiyet, katıldığı hizmet içi eğitim, hizmet süresi, lisansüstü öğrenim, eğitim durumu, mezun olunan branş, kendini yeterli bulma durumuna ve okulun sosyo-ekonomik durumagöre anlamlı bir farklılık olup olmadığı analiz edilmiş ve sonuçlar aşağıda verilmiştir.

4.2.3.1. Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Öğretmen Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.3.1. Öğretmen Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılıkları

Cinsiyet	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Bayan	15	3,6250	,47716
Bay	43	3,6599	,40489
Toplam	58	3,6509	,42066

Tabloya bakıldığında, bayan öğretmenlerin öğretmen kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,62, erkek öğretmenlerin konuya yönelik verdiği cevapların ortalaması ise 3,65 olarak ortaya çıkmıştır.

4.2.3.2. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumlarına Göre Öğretmen Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.3.2. Öğretmen Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre Farklılıkları

Hizmet İçi Eğitim	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)

Evet	35	3,6750	,44267
Hayır	23	3,6141	,39152
Toplam	58	3,6509	,42066

Tabloya bakıldığında, hizmet içi eğitim alan katılımcıların, öğretmen kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,67, hizmet içi eğitim almayan öğretmenlerin konuya yönelik maddelere verdikleri cevapların ortalaması ise 3,61 olarak ortaya çıkmıştır.

4.2.3.3. Öğretmenlerin Yaş Değişkenine Göre Öğretmen Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.3.3. Öğretmen Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Yaş Değişkenine Göre Farklılıkları

Yaş	N	Ortalama (\bar{x})	St. Sapma(ss)
21-30 yaş arası	5	3,4250	,49687
31-40 yaş arası	24	3,7083	,41974
41-50 yaş arası	28	3,6429	,41766
51 yaş ve üzeri	1	3,6250	.
Toplam	58	3,6509	,42066

Tabloya bakıldığında, 21-30 yaş arası katılımcıların, öğretmen kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği yanıtların ortalaması 3,42;

31-40 yaş arası katılımcıların konuya yönelik yanıtlarının ortalaması 3,70;

41-50 yaş arası katılımcıların konuya yönelik yanıtlarının ortalaması 3,64;

51 yaş ve üzeri katılımcıların konuya yönelik yanıtlarının ortalaması ise 3,62 şeklinde ortaya çıkmıştır.

4.2.3.4. Öğretmenlerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Öğretmen Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.3.4. Öğretmen Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılıkları

Eğitim Durumu	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Eğitim Fakültesi	52	3,6274	,42479
Fen-Edebiyat Fakültesi	5	3,8500	,38931
Diğer	1	3,8750	.
Toplam	58	3,6509	,42066

Tabloya bakıldığında, Eğitim fakültesi mezun katılımcıların konuya yönelik verdiği cevapların ortalaması 3,62;

Fen-edebiyat fakültesi mezun katılımcıların konuya yönelik verdiği cevapların ortalaması 3,85 şeklinde ortaya çıkmıştır. Bunların dışında bir fakülte mezunu olan öğretmenin verdiği cevapların ortalaması ise 3,87'dir.

4.2.3.5. Öğretmenlerin Mezun Olduğu Branş Değişkenine Göre Öğretmen Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.3.5. Öğretmen Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Mezun Olduğu Branş Değişkenine Göre Farklılıkları

Mezun Olunan Branş	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Sosyal Bilgiler	19	3,6316	,40499
Tarih Bölümü	20	3,6750	,42029
Coğrafya Bölümü	14	3,7321	,46476
Diğer	5	3,4000	,36870
Toplam	58	3,6509	,42066

Tabloya bakıldığında, sosyal bilgiler bölümü mezunu katılımcıların, öğretmen kaynaklı sorunlara yönelik verdiği cevapların ortalaması 3,63;

Tarih bölümü mezun katılımcıların konuya yönelik verdikleri cevapların ortalaması 3,67;

Coğrafya bölümü mezun katılımcıların konuya yönelik verdikleri cevapların ortalaması ise 3,73 olarak ortaya çıkmıştır. Bunların dışında bir bölümden mezun olanların konuya yönelik verdikleri cevapların ortalaması ise 3,40'tır.

4.2.3.6. Öğretmenlerin Lisansüstü Öğrenimi Değişkenine Göre Öğretmen Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.3.6. Öğretmen Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Lisansüstü Öğrenimi Değişkenine Göre Farklılıkları

Lisansüstü Öğrenim	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Yüksek Lisans	4	3,5313	,31250
Hayır (Bitirmedim)	54	3,6597	,42851
Toplam	58	3,6509	,42066

Tabloya bakıldığında, lisansüstü eğitim yapan katılımcıların, öğretmen kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,53,yapmayan katılımcıların konuya yönelik cevapların ortalaması ise 3,65 olarak ortaya çıkmıştır.

4.2.3.7. Öğretmenlerin Hizmet Süresi Değişkenine Göre Öğretmen Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.3.7. Öğretmen Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Hizmet Süresi Değişkenine Göre Farklılıkları

Hizmet Süresi	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
0-5 Yıl	5	3,4500	,50467
6-10 Yıl	5	3,7250	,43661
11-15 Yıl	12	3,6354	,43777
16-20 Yıl	16	3,6172	,39388
21-25 Yıl	16	3,7344	,45615
26 yıl ve üzeri	4	3,6563	,35904
Toplam	58	3,6509	,42066

Tabloya bakıldığında, 0-5 yıl arası hizmet süresi olan katılımcıların, öğretmen kaynaklı sorunlara yönelik ifadelerine verdiği cevapların ortalaması 3,45;

6-10 yıl arası hizmet süresi olan katılımcıların cevaplarının ortalaması 3,72;
 11-15 yıl arası hizmet süresi olan katılımcıların cevaplarının ortalaması 3,63;
 16-20 yıl arası hizmet süresi olan katılımcıların cevaplarının ortalaması 3,61;
 21-25 yıl olan hizmet süresi katılımcıların cevaplarının ortalaması 3,73;
 26 yıl ve üzeri hizmet süresi olan katılımcıların cevaplarının ortalaması ise 3,65 olarak ortaya çıkmıştır.

4.2.3.8. Öğretmenlerin Görev Yaptığı Okulların Sosyo-Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Öğretmen Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.3.8. Öğretmen Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Görev Yaptığı Okulların Sosyo-Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılıkları

Sosyo-Ekonomik			
Durum	N	Ortalama (\bar{x})	St. Sapma(ss)
Düşük	17	3,7353	,36143
Orta	39	3,6058	,45118
Yüksek	2	3,8125	,08839
Toplam	58	3,6509	,42066

Tabloya bakıldığında, sosyo-ekonomik durumu düşük olan okulda görevli katılımcıların, öğretmen kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,73;

sosyo-ekonomik durumu orta olan okulda görevli katılımcıların konuya yönelik cevapların ortalaması 3,60;

sosyo-ekonomik durumu yüksek olan okulda görevli katılımcıların konuya yönelik cevapların ortalaması ise 3,81 biçiminde ortaya çıkmıştır.

4.2.3.9. Öğretmenlerin Kendini Yeterli Bulma Durumu Değişkenine Göre Öğretmen Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.3.9. Öğretmen Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Kendini Yeterli Bulma Durumu Değişkenine Göre Farklılıkları

Kendini Yeterli Bulma	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Evet	51	3,6348	,43506
Kısmen	6	3,8125	,29315
Hayır	1	3,5000	.
Toplam	58	3,6509	,42066

Tabloya bakıldığında, kendini yeterli bulan katılımcıların, öğretmen kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,63, kendini kısmen yeterli bulanların konuya yönelik cevapların ortalaması 3,81kendini yetersiz bulanların konuya yönelik cevapların ortalaması ise 3,50 olarak tespit edilmiştir.

4.2.4. Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunlara Yönelik Bulguların Bağımsız Değişkenler Açısından Analiz edilmesi

Yöntem ve teknikten kaynaklı sorunlara yönelik görüşlerle yaş, cinsiyet, lisansüstü öğrenim, hizmet süresi, eğitim durumu, hizmet içi eğitim alma durumu, mezun olunan branş, kendini yeterli bulma durumu ve okulun sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı bir farklılık olup olmadığı analiz edilmiş ve sonuçlar aşağıda verilmiştir.

4.2.4.1. Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.4.1. Yöntem ve Teknikten Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılıkları

Cinsiyet	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Bayan	15	3,3905	,43688
Bay	43	3,6645	,52432
Toplam	58	3,5936	,51390

Tabloya bakıldığında, bayan katılımcıların yöntem ve teknikten kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,39, erkek öğretmenlerin konuya yönelik cevapların ortalaması ise 3,66 olarak ortaya çıkmıştır.

4.2.4.2. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.4.2. Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre Farklılıkları

Hizmet İçi Eğitim	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Evet	35	3,5959	,52487
Hayır	23	3,5901	,50838
Toplam	58	3,5936	,51390

Tabloya bakıldığında, hizmet içi eğitim alan ve almayan katılımcıların, yöntem ve teknikten kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği yanıtların ortalaması 3,59 olarak ortaya çıkmıştır.

4.2.4.3. Öğretmenlerin Yaş Değişkenine Göre Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.4.3. Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Yaş Değişkenine Göre Farklılıkları

Yaş	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
20-30	5	3,5143	,45848
31-40	24	3,6964	,56410
41-50	28	3,5255	,48881
51-60	1	3,4286	.
Toplam	58	3,5936	,51390

Tabloya bakıldığında, 21-30 yaş arası olan katılımcıların, yöntem ve teknik kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,51;

31-40 yaş arası olan katılımcıların konuya yönelik cevapların ortalaması 3,69;

41-50 yaş arası olan katılımcıların konuya yönelik cevapların ortalaması 3,52;

51 yaş ve üzeri olan katılımcıların cevaplarının ortalaması ise 3,42 şeklinde ortaya çıkmıştır.

4.2.4.4. Öğretmenlerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.4.4. Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılıkları

Eğitim Durumu	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Eğitim Fakültesi	52	3,5934	,53779
Fen-Edebiyat Fakültesi	5	3,6000	,27479
Diğer	1	3,5714	.
Toplam	58	3,5936	,51390

Tabloya bakıldığında, Eğitim fakültesi mezun katılımcıların konuya yönelik verdiği cevapların ortalaması 3,59;

Fen-edebiyat fakültesi mezun katılımcıların konuya yönelik verdiği cevapların ortalaması 3,60;

ve bunların dışında bir fakülte mezunu olanların ortalaması ise 3,57'dir.

4.2.4.5. Öğretmenlerin Mezun Olduğu Branş Değişkenine Göre Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.4.5. Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Mezun Olduğu Branş Değişkenine Göre Farklılıkları

Mezun Olunan Branş	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Sosyal Bilgiler	19	3,7744	,50690
Tarih Bölümü	20	3,5429	,47403
Coğrafya Bölümü	14	3,5408	,54378
Diğer	5	3,2571	,50910
Toplam	58	3,5936	,51390

Tabloya bakıldığında, sosyal bilgiler bölümü mezun katılımcıların, yöntem ve teknikten kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,77;

Tarih ve Coğrafya bölümünden mezun olan öğretmenlerin konuya yönelik cevapların ortalaması 3,54;

Bunların dışında bir bölümden mezun olan öğretmenlerin konuya yönelik cevapların ortalaması ise 3,25 biçiminde ortaya çıkmıştır.

4.2.4.6. Öğretmenlerin Lisansüstü Öğrenimi Değişkenine Göre Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.4.6. Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Lisansüstü Öğrenimi Değişkenine Göre Farklılıkları

Lisansüstü Öğrenim	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Yüksek Lisans	4	3,5357	,24398
Hayır (Bitirmedim)	54	3,5979	,52951
Toplam	58	3,5936	,51390

Tabloya bakıldığında, lisansüstü eğitim yapan katılımcıların, yöntem ve teknikten kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,53, lisansüstü yapmayan katılımcıların konuya yönelik verdiği cevapların ortalaması ise 3,59 olarak ortaya çıkmıştır.

4.2.4.7. Öğretmenlerin Hizmet Süresi Değişkenlerine Göre Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.4.7. Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Hizmet Süresi Değişkenine Göre Farklılıkları

Hizmet Süresi	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
0-5 Yıl	5	3,6286	,45848
6-10 Yıl	5	3,4571	,52876
11-15 Yıl	12	3,7262	,46971

16-20 Yıl	16	3,5179	,57823
21-25 Yıl	16	3,6339	,53698
26 ve üzeri	4	3,4643	,52651
Toplam	58	3,5936	,51390

Tabloya bakıldığında, 0-5 yıl arası hizmet süresi olan katılımcıların, yöntem ve teknikten kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,62; 6-10 yıl arası hizmet süresi olan katılımcıların cevaplarının ortalaması 3,45; 11-15 yıl arası hizmet süresi olan katılımcıların cevaplarının ortalaması 3,72; 16-20 yıl arası hizmet süresi olan katılımcıların cevaplarının ortalaması 3,51; 21-25 yıl arası hizmet süresi olan katılımcıların cevaplarının ortalaması 3,63; 26 yıl ve üzere hizmet süresi olan katılımcıların cevaplarının ortalaması 3,46; şeklinde ortaya çıkmıştır.

4.2.4.8. Öğretmenlerin Görev Yaptığı Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.4.8. Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Görev Yaptığı Okulun Sosyo-Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılıkları

Sosyo-Ekonomik			
Durumu	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Düşük	17	3,6218	,54385
Orta	39	3,5788	,52021
Yüksek	2	3,6429	,10102
Toplam	58	3,5936	,51390

Tabloya bakıldığında, sosyo-ekonomik durumu düşük olan okulda görevli katılımcıların, yöntem ve teknikten kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,62;

sosyo-ekonomik durumu orta olan okulda görevli katılımcıların konuya yönelik cevapların ortalaması 3,57;

sosyo-ekonomik durumu yüksek olan okulda görevlikatılımcıların konuya yönelik cevapların ortalaması 3,64 şeklinde ortaya çıkmıştır.

4.2.4.9. Öğretmenlerin Kendini Yeterli Bulma Durumu Değişkenine Göre Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.4.9. Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Kendini Yeterli Bulma Durumu Değişkenine Göre Farklılıkları

Kendini Yeterli Bulma	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Evet	51	3,6275	,51196
Kısmen	6	3,3571	,54022
Hayır	1	3,2857	.
Toplam	58	3,5936	,51390

Tabloya bakıldığında, kendini yeterli bulan katılımcıların, yöntem ve teknikten kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,62; kendini kısmen yeterli bulan katılımcıların konuya yönelik cevapların ortalaması 3,35; kendini yetersiz bulan katılımcıların ise konuya yönelik cevapların ortalaması 3,28 şeklinde bulunmuştur.

4.2.5. Müfredat Kaynaklı Sorunlara Yönelik Bulguların Bağımsız Değişkenler Açısından Analiz Edilmesi

Müfredat kaynaklı sorunlara yönelik görüşlerle yaş, cinsiyet, hizmet süresi, katıldığı hizmet içi eğitim, mezun olduğu branş, eğitim durumu, okulun sosyo-ekonomik durumu, lisansüstü öğrenim ve kendini yeterli bulma durumuna göre anlamlı birer farkın olup olmadığı analiz edilmiş ve sonuçlar aşağıda verilmiştir.

4.2.5.1. Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Müfredat Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.5.1. Müfredat Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılıkları

Cinsiyet	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)

Bayan	15	3,4167	,42170
Bay	43	3,5814	,48938
Toplam	58	3,5388	,47481

Tabloya bakıldığında, bayan öğretmenlerin müfredattan kaynaklanan sorunlara yönelik maddelere verdikleri cevapların ortalaması 3,41, erkek öğretmenlerin konuya yönelik cevapların ortalaması 3,58 olarak ortaya çıkmıştır.

4.2.5.2. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenlerine Göre Müfredat Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.5.2. Müfredat Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Değişkenine Göre Farklılıkları

Hizmet İçi Eğitim	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Evet	35	3,5500	,49464
Hayır	23	3,5217	,45329
Toplam	58	3,5388	,47481

Tabloya bakıldığında, hizmet içi eğitim alan katılımcıların, müfredat kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,55, hizmet içi eğitim almayan katılımcıların konuya yönelik cevapların ortalaması 3,52 bulunmuştur.

4.2.5.3. Öğretmenlerin Hizmet Süresi Değişkenine Göre Müfredat Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.5.3. Müfredat Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Hizmet Süresi Değişkenlerine Göre Farklılıkları

Hizmet Süresi	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
0-5 Yıl	5	3,5750	,51992
6-10 Yıl	5	3,7750	,38931
11-15 Yıl	12	3,3854	,48693
16-20 Yıl	16	3,3828	,51734
21-25 Yıl	16	3,6797	,42566

26 ve üzeri	4	3,7188	,37326
Toplam	58	3,5388	,47481

Tabloya bakıldığında, 0-5 yıl arası hizmet süresi olan katılımcıların, müfredat kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,57;

6-10 yıl arası hizmet süresi olan katılımcıların konuya yönelik cevapların ortalaması 3,77;

11-15 yıl arası hizmet süresi olan katılımcıların cevaplarının ortalaması 3,38;

16-20 yıl arası hizmet süresi olan katılımcıların cevaplarının ortalaması 3,38;

21-25 yıl arası hizmet süresi olan katılımcıların cevaplarının ortalaması 3,67;

25 yıl ve üzeri hizmet süresi olan katılımcıların cevaplarının ortalaması 3,71 ortaya çıkmıştır.

4.2.5.4. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre Müfredat Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.5.4. Müfredat Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre Farklılıkları

Hizmet İçi Eğitim	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Evet	35	3,5500	,49464
Hayır	23	3,5217	,45329
Toplam	58	3,5388	,47481

Tabloya bakıldığında, hizmet içi eğitim alan katılımcıların, müfredat kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,55, hizmet içi eğitim almayan katılımcıların konuya yönelik cevapların ortalaması ise 3,52 bulunmuştur.

4.2.5.5. Öğretmenlerin Lisansüstü Öğrenim Değişkenine Göre Müfredat Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.5.5. Müfredat Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Lisansüstü Öğrenim Değişkenine Göre Farklılıkları

Lisansüstü Öğrenim	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Yüksek Lisans	4	3,1875	,16137
Hayır (Bitirmedim)	54	3,5648	,48060
Toplam	58	3,5388	,47481

Tabloya bakıldığında, lisansüstü eğitim alan katılımcıların, müfredat kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,18, lisansüstü eğitim almayan katılımcıların konuya yönelik cevapların ortalaması ise 3,56 olarak ortaya çıkmıştır.

4.2.5.6. Öğretmenlerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Müfredat Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.5.6. Müfredat Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılıkları

Eğitim Durumu	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Eğitim Fakültesi	52	3,5409	,49366
Fen-Edebiyat Fakültesi	5	3,4750	,29843
Diğer	1	3,7500	.
Toplam	58	3,5388	,47481

Tabloya bakıldığında, Eğitim fakültesi mezun katılımcıların konuya yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,54;

Fen-edebiyat fakültesi mezun katılımcıların konuya yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,47;

Bunların dışında bir fakülteden mezun olanların konuya yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,75 şeklinde ortaya çıkmıştır.

4.2.5.7. Öğretmenlerin Mezun Olunan Branş Değişkenine Göre Müfredat Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.5.7. Müfredat Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Mezun Olduğu Branş Değişkenine Göre Farklılıkları

Mezun Olunan Branş	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Sosyal Bilgiler	19	3,6382	,50328
Tarih Bölümü	20	3,5625	,31019
Coğrafya Bölümü	14	3,5089	,57693
Diğer	5	3,1500	,54054
Toplam	58	3,5388	,47481

Tabloya bakıldığında, sosyal bilgiler bölümü mezun katılımcıların, müfredat kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,63;

Tarih bölümü mezun katılımcıların konuya yönelik cevapların ortalaması 3,56; Coğrafya bölümünden mezun olan öğretmenlerin konuya yönelik cevapların ortalaması 3,50;

bunların dışında bir bölümden mezun olan öğretmenlerin konuya yönelik cevapların ortalaması ise 3,15 biçiminde ortaya çıkmıştır.

4.2.5.8. Öğretmenlerin Görev Yaptığı Okulların Sosyo-Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Müfredat Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.5.8. Müfredat Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Görev Yaptığı Okulların Sosyo-Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılıkları

Sosyo-Ekonomik Durum	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Düşük	17	3,5074	,46240
Orta	39	3,5545	,49404
Yüksek	2	3,5000	,35355
Toplam	58	3,5388	,47481

Tabloya bakıldığında, sosyo-ekonomik durumu düşük okulda görevli katılımcıların, müfredat kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,50;

sosyo-ekonomik durumu orta olan okulda görevli katılımcıların konuya yönelik cevapların ortalaması 3,55;

sosyo-ekonomik durumu yüksek olan okulda görevli katılımcıların konuya yönelik cevapların ortalaması ise 3,50 olarak ortaya çıkmıştır.

4.2.5.9. Öğretmenlerin Kendini Yeterli Bulma Değişkenine Göre Müfredat Kaynaklı Sorunlarla İlgili Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 4.2.5.9. Müfredat Kaynaklı Sorunların Öğretmenlerin Kendini Yeterli Bulma Değişkenine Göre Farklılıkları

Kendini Yeterli Bulma	N	Ortalama(\bar{x})	St. Sapma(ss)
Evet	51	3,5147	,48000
Kısmen	6	3,7708	,43601
Hayır	1	3,3750	.
Toplam	58	3,5388	,47481

Tabloya bakıldığında, kendini yeterli bulan katılımcıların, müfredat kaynaklı sorunlara yönelik maddelere verdiği cevapların ortalaması 3,51, kendini kısmen yeterli bulanların konuya yönelik cevapların ortalaması 3,77 ve kendini yetersiz bulanların konuya yönelik cevapların ortalaması ise 3,37 olarak ortaya çıkmıştır.

4.3. Açık Uçlu Sorulara Yönelik Elde Edilen Bulgular

1. Sosyal Bilgiler programının içerik yönünden yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Bu noktada karşılaştığınız sorunlar varsa lütfen yazar mısınız?

Katılımcılara göre Sosyal Bilgiler programı içerik yönünden yeterli olduğu fakat ders saatine göre konuların gereğinden fazla yoğun olduğu ve konuların sınırlarının belli olmadığı, önemli konulara yüzeysel değinilirken, önemli olmayan yerlerinse çok fazla yer ayrıldığını belirtmişlerdir. Çalışma kitabındaki etkinliklerin içerik yönünden kazanımları karşılamadığı, konuların içinin boş olması öğretmene yük bindirdiği ve bu yüzden ek fotokopilerle telafi edildiği aktarılmıştır. Konuların birbirinden çok kopuk olduğu, bu yüzden öğrencilerin konular arası bağlantı kurmakta zorlandıklarını dile getirmişlerdir. 5. ve 6. Sınıflarda tekrarı olan konuların var olması öğrencinin yükünü artırmak, 7. ve 8. Sınıflarda konu yoğunluğu olduğu, bu yüzden konuların yetişmediği belirtilirken içeriğin sadeleştirilerek gereksiz yerlerin çıkarılması gerektiği vurgulanmıştır.

2. Okulun fiziki donanımı dersin verimli şekilde işlenmesi için yeterli mi? Bu konuda karşılaştığınız sorunlar varsa lütfen yazar mısınız?

Okulun fiziki donanımı dersin verimli şekilde işlenmesi için yeterli olmadığını belirten öğretmenler; Fatih Projesiyle bu sorunun önemli ölçüde aşıldığını belirtirken bazı

okullarda internet bağlantısının yetersiz olması bu konuda soruna neden olmaktadır. Bunun yanında akıllı tahtanın kullanımı öğrencilerin derse olan katılımını azalttığı da söylenmektedir. Bir diğer sorun ise bazı okullarda Sosyal Bilgiler sınıflarının olmaması etkinliklerin yeterince yapılmasını engellemektedir. Bir diğer sorun ise okulun bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik durumundan dolayı il sınırları içerisinde bulunan tarihi ve doğal yerlere gezilerin yapılamamasıdır.

3. Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

Katılımcılara göre müfredatın yoğun olması ve öğrencinin hazırbulunuşluk seviyesine uygun olmaması önemli bir sorundur. Konuların kronolojik sıraya göre dizilmediği özellikle tarih konularında öğrenci olaylar arasında bağlantı kuramamakta, bu anlamda da öğretmenler olarak bütünlüğü sağlamakta zorlandıklarını dile getirmişlerdir. Ders saatinin yetersiz olması etkinliklerin yeterince yapılmasının önüne geçmekte ve müfredatın yetiştirilmesini engellemektedir. Bunun yanında Vatandaşlık ve İnsan Hakları konularının Sosyal Bilgiler müfredatı içerisinde çıkarılarak ayrı bir ders olarak okutulması gerektiğini belirtmişlerdir.

4. Sosyal Bilgiler dersinde öğretmen yeterliliği açısından karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

Sosyal Bilgiler dersinde öğretmen yeterliliği açısından genel itibariyle bir sorunla karşılaşmamakla birlikte hizmet içi eğitimlerin uzman kişiler tarafından yapılmıyor olması ve bu eğitimlerde dile getirilen sorunların çözülmediği, konuşulduğuyla kaldığı belirtilmiştir. Ayrıca öğretmenlere yönelik yeterince seminer yapılmaması ve öğretmenlerin de kendini geliştirmedikleri de diğer bir sorundur.

5. Sosyal Bilgiler dersinde öğrenciden kaynaklanan sorunlar nelerdir? Açıklayınız?

Katılımcılara göre öğrenciler bu dersi kolay öğrenilen bir ders olarak görmekte, her konuya sınavda çıkar mı mantığı ile yaklaşmakta, bu dersin ezber ders olarak görüldüğü ve bu yüzden gerekli yerlerin ezberlendiği, içselleştirilerek pekiştirilmediği belirtilmiştir. Derse hazırlıksız geldiği, ders dışında herhangi bir çalışma yapılmadığı, derste öğrendiğiyle kalındığı önemli bir sorundur. Ayrıca öğrencilerin çevresinde olan olaylara karşı ilgisiz olduğu, güncel olaylara yönelik farkındalığının olmadığı belirtilmiştir. Öğrencilerin okul kurallarına uymadıkları ve çeşitli disiplin sorunları yaşandığı da aktarılan bir diğer sorundur.

6. Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde yöntem ve tekniklerden kaynaklanan sorunlar nelerdir?

Katılımcılara göre Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde yöntem ve tekniklerden kaynaklanan bir sorun olmadığı ancak etkinliklerin uygulanması için gerekli çağdaş yöntem ve teknikleri uygulamak için sürenin yetersiz olduğu belirtilmiştir. Yani dersi öğrenciyi merkeze alan yaklaşımlarla işlediklerinde müfredat konularını yetiştiremediklerini belirtmişlerdir.

7. Verilen Sosyal Bilgiler dersine ya da okula yönelik tutumu dersin öğretiminde sorunlara yol açmakta mıdır? Bu konuda karşılaştığınız sorunlar varsa lütfen yazar mısınız?

Katılımcılara göre velilerin öğrencileri konusunda ilgisiz olduğu, herhangi bir toplantı ya da disiplin sorunu olmadığı takdirde okula uğramadıkları belirtilmiştir. Öğrencileri hakkında TEOG ve derslerdeki sınav sonucuna göre değerlendirme yaptıkları için bu sınavların sonucu iyi olan velilerin memnun olduğu ve herhangi bir şikâyetle bulunmadıkları aktarılmıştır. Ayrıca veliler, sayısal derslere verdiği önemi Sosyal Bilgiler dersine vermediklerini ve öğrencilerini de sayısal derslere kanalize etmeye çalıştığını, bu yüzden de öğrencinin bu derse karşı olumsuz bakış açısı geliştirdiğini belirtmişlerdir.

8. Sosyal Bilgiler ders kitabının bu dersin öğretiminde yol açtığı sorunlar varsa lütfen yazar mısınız?

Katılımcılara göre ders kitaplarında konuların yeterince açıklanmadığı, bazı konularda bilgi yanlışlığının olduğu, tarih konularında bütünlüğün olmadığı, yoğun bir program olmasına rağmen ders saatinin yetersiz olması yoğunluğu karşılamakta yetersiz kaldığı dile getirilmiştir.

9. TEOG bu dersin öğretimini nasıl etkilemektedir? TEOG nedeniyle sosyal bilgiler dersinin öğretiminde karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

Katılımcılara göre ders saatinin zaten yetersiz olduğu bir derste TEOG gibi önemli bir sınavın olması kazanımların verilmesinde ve konuların yetiştirilmesinde sıkıntı yaşatmakta, bu da hem öğrencileri hem de öğretmenleri strese sokmaktadır. Öğrenciler derse, sınav merkezli baktığı için asıl kazanması gereken beceri ve değerler öğretilmemektedir. Ayrıca TEOG sınavındaki Sosyal Bilgiler sorularının yoruma dayanması, bilgi içermemesi derse olan ilgiyi azaltmaktadır.

10. Bunlar dışında karşılaştığınız herhangi bir sorun ve bu sorunlara yönelik çözüm öneriniz varsa lütfen yazar mısınız?

Katılımcılar, Sosyal Bilgiler diye bir bilim dalının olmaması, sınırlarının tam çizilememesine ve bunun da dersin öğretiminde pek çok karmaşaya yol açtığını

belirtmişlerdir. Bu yüzden bu dersin yerine bu ders kapsamında yer alan derslerin ayrılarak Milli Tarih ve Milli Coğrafya şeklinde okutulmasının daha doğru olacağını aktarmışlardır.

4.4.Tartışma

Katılımcılar, öğrencilerde sosyal bilgiler dersine ve öğretmene karşı olumlu bir tutum olduğunu dile getirmişlerdir. Daha önce yapılan Ergin (2006), Akşit (2011) ve Akmehmetoğlu (2014)'nun çalışmalarının sonucuyla benzer bir sonuçtur.

Çalışmada yer alan katılımcılar Sosyal bilgiler ders saatinin haftada üç saat olması, bunun yanında müfredatın yoğun olmasıyla ders saatinin konuların zamanında tamamlanması için yetersiz olduğu belirtilmektedir. Bu sonuç Güner (1995), Arslantaş (2007), Akdeniz (2008), Akşit (2011) ve Akmehmetoğlu (2014)'nin çalışmalarındaki sonuçla paralellik göstermektedir.

Sosyal Bilgiler dersine karşı öğrencilerin ilgisiz olduğu ve pek önem vermediklerini belirten katılımcılar bunun da öğretim faaliyetlerini olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Bu sonuç Kaya (2010), Akşit (2011) ve Akmehmetoğlu (2014)'nin çalışmasıyla benzer bir sonuçtur.

Katılımcılara göre, Sosyal bilgiler dersinde etkinliklerin etkili ve verimli bir şekilde işlenebilmesi için gerekli araç-gerecin olmaması etkinliklerin yapılmasını engellediği için önemli bir sorun olarak görülmektedir. Bu sonuç Arslan'ın (1997), Yazıcı (2001), Tahiroğlu (2006), Polat (2006), Atbaşı (2007), Alataş (2008) ve Akşit (2011)'in çalışmalarında buldukları sosyal bilgiler dersinde araç-gereç eksikliği bulunduğu sonucuyla aynı sonucu ortaya koymuştur.

Bu çalışmaya katılan öğretmenler, sosyal bilgiler dersini öğrenciyi merkeze alan yöntemlerle anlattıklarında konuları yetiştiremediklerini söylemiştir. Bu sonuç Polat (2006) ve Akşit (2011)'in araştırma sonucu ile aynı doğrultudadır.

BÖLÜM V

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Yapılan çalışmada ortaya çıkan belli başlı sonuçlar: “Öğrenci Kaynaklı Sorunlara Yönelik Sonuçlar”, “TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunlara Yönelik Sonuçlar”, “Öğretmen Kaynaklı Sorunlara Yönelik Sonuçlar”, “Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunlara Yönelik Sonuçlar”, “Müfredat Kaynaklı Sorunlara Yönelik Sonuçlar” ve “Açık Uçlu Sorulara Verilen Cevaplara Yönelik Elde Edilen Sonuçlar” konu başlıklarıyla ortaya konmuştur.

5.1.1. Öğrenci Kaynaklı Sorunlara Yönelik Sonuçlar

Çalışmada yer alan öğretmenler, öğrencilerin kendilerine ve Sosyal Bilgiler dersine olumlu tutum içerisinde olduklarını dile getirmişlerdir. Fakat öğretmenlerin; Sosyal bilgiler ders, çalışma kitabı ve bu dersle ilgili yazılı-görsel materyalleri yeterince kullandıkları konusunda fikirlerinin olmadığını belirtmeleri öğrencilerin bu konuda beceri eksikliklerinin olduğunu göstermektedir.

Öğrenci kaynaklı sorunları katılımcıların yaşlarına, cinsiyetlerine, hizmet içi eğitim alma durumlarına, mezun olduğu branşa ve lisansüstü öğrenim yapma durumlarına göre ortalamalarına bakıldığında değerler arasında anlamlı birer fark bulunamamıştır.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğrenci kaynaklı sorunlara yönelik öğretmenlerin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı birer farklılık vardır. Eğitim ve fen-edebiyat fakültesi mezunu öğretmenlerin öğrenciden kaynaklanan sorunlara yönelik maddelere kısmen katıldığı, bunların dışında bir fakülte mezunu olan öğretmenlerin ise maddelere tamamen katıldıkları ortaya çıkmıştır.

Yapılan bu çalışmaya katılanların öğrenci kaynaklı sorunlara yönelik hizmet süresi değişkenine göre farklılık vardır. Hizmet süresi 0-5 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl, 21-26 yıl ve 26

yıl ve üzeri olan öğretmenlerin kısmen katıldığı; hizmet süresi 6-10 yıl arası olan öğretmenlerin ise fikrinin olmadığı sonucu bulunmuştur.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin öğrenci kaynaklı sorunlara yönelik öğretmenlerin kendini yeterli bulmalarına göre farklılık bulunmuştur. Kendini yeterli bulan ve kısmen yeterli bulan öğretmenler kısmen katıldığını, kendini yetersiz bulanların ise fikri olmadığını belirtmişlerdir.

5.1.2. TEOG ve Etüt Merkezi Kaynaklı Sorunlara Yönelik Sonuçlar

Katılımcıların büyük çoğunluğu (4,22) TEOG sınavında çıkan soruların, Sosyal bilgiler müfredatına uygun olduğu fakat öğrencilerin bu soruları diğer branşlardaki sorulara göre daha iyi yaptığı konusuna kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir. TEOG'u dikkate alarak ders işlemenin öğretmenleri sınırlandırdığına kısmen katılan öğretmenler; etüt merkezine giden öğrencilerin sınıfta sergiledikleri davranışların kendilerinin ve diğer öğrencilerin motivasyonunu etkileyip etkilemediği konusunda fikirlerinin olmadığını dile getirmişlerdir. Buradan da TEOG'un öğretmenleri olumsuz etkilediği sonucuna ulaşabiliriz.

TEOG ve Etüt Merkezi kaynaklı sorunları katılımcıların cinsiyetlerine, lisansüstü öğrenimine, hizmet içi eğitimlerine, sosyal bilgiler dersinde kendilerine yeterli bulma durumlarına göre ortalamalara bakıldığında ortalamaları arasında anlamlı birer fark bulunamamıştır.

TEOG ve Etüt Merkezi kaynaklı sorunlara yönelik öğretmenlerin yaş değişkenine göre fark vardır. 21-30 yaş arası öğretmenler kısmen katıldığını, 31-40 yaş arası, 41-50 yaş arası ve 51 yaş ve üzeri öğretmenlerin ise fikri olmadığını belirtmişlerdir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin TEOG ve Etüt Merkezi kaynaklı sorunlara yönelik öğretmenlerin mezun olunan branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık vardır. Sosyal bilgiler ve Tarih bölümünden mezun olan öğretmenler fikri olmadığını, Coğrafya bölümünden mezun olan öğretmenlerin ise kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir.

Çalışmaya katılanların TEOG ve Etüt Merkezi kaynaklı sorunlara yönelik öğretmenlerin hizmet süresi değişkenine göre fark vardır. Hizmet süresi 0-5 yıl arası ve 26 ve üzeri yıl olan öğretmenlerin kısmen katıldığı, 6-10 yıl arası, 11-15 yıl arası, 16-20 yıl arası ve 21-25 yıl arası olan öğretmenlerin ise fikrinin olmadığı ortaya çıkmıştır.

5.1.3. Öğretmen Kaynaklı Sorunlara Yönelik Sonuçlar

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenleri, ders işleniş esnasında ortaya çıkan öğretim ve disiplinle ilgili sorunları çözebildikleri ve derste kullanılan yeni eğitim teknolojilerini kullanma konusunda yeterliliğe sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Sosyal bilgilerle ilgili yayınları takip edip güncel olayları öğrenerek kendilerini geliştirdiği ve öğrenci merkezli role kısmen adapte oldukları ortaya çıkan bir diğer sonuçtur.

Öğretmen kaynaklı sorunları katılımcıların yaşına, cinsiyetine, hizmet sürelerine, hizmet içi eğitim durumu, görev yaptığı yerin sosyo-ekonomik durumu, lisansüstü öğrenimine ve derste kendilerini yeterli bulma durumu değişkenine göre ortalamalarına bakıldığında ortalamalar arasında anlamlı birer fark bulunamamıştır.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin öğretmen kaynaklı sorunlara yönelik öğretmenlerin mezun oldukları branşlaragöre fark vardır. Sosyal bilgiler, Tarih ve Coğrafya bölümünden mezun olan öğretmenlerin kısmen katıldıklarını, bunların dışında bir bölümden mezun olanlar ise fikrinin olmadığını belirtmişlerdir.

5.1.4. Yöntem ve Teknik Kaynaklı Sorunlara Yönelik Sonuçlar

Katılımcıların geleneksel yöntemleri derste çok az kullandıkları fakat öğrenci merkezli yaklaşımlar konusunda yeterli bilgiye ise kısmen sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Çıkan bir diğer sorun ise dersin etkili bir şekilde işlenebilmesi için gerekli araç-gereç yetersizliği ve dersin öğrenci merkezli işlendiğinde müfredatın yetişmemektedir.

Öğretmen kaynaklı sorunları katılımcıların yaşına, hizmet sürelerine, hizmet içi eğitimlerine, görev yaptığı yerin sosyo-ekonomik durumu, lisansüstü öğrenimine ve sosyal bilgiler dersinde kendilerini yeterli bulma durumlarına göre ortalamalarına bakıldığında ortalamaları arasında anlamlı birer fark bulunamamıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yöntem ve teknikten kaynaklı sorunlara yönelik öğretmenlerin cinsiyetlerine göre anlamlı birer fark bulunmuştur. Bayan öğretmenlerin fikrinin olmadığı, erkek öğretmenlerin ise kısmen katıldığı ortaya çıkmıştır.

Yöntem ve teknikten kaynaklı sorunlara yönelik öğretmenlerin mezun oldukları branşlaragöre farklılık vardır. Sosyal bilgiler, Tarih ve Coğrafya bölümünden mezun olan öğretmenler kısmen katıldığını, bunların dışında bir bölümden mezun olan öğretmenlerin fikrin olmadığını belirtmişlerdir.

Çalışmada yer alan sosyal bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknikten kaynaklı sorunlara yönelik öğretmenlerin kendini yeterli bulma durumlarına göre farklılık vardır. Kendini yeterli bulan öğretmenlerin kısmen katıldığı, kendini kısmen yeterli bulan ve kendini yetersiz bulan öğretmenlerin ise fikri olmadığı biçiminde ortaya çıkmıştır.

5.1.5. Müfredat Kaynaklı Sorunlara Yönelik Sonuçlar

Katılımcılara göre öğrencilerin, Sosyal Bilgiler dersi sayesinde ulusal ve evrensel değerleri kazanabilmekte ve bu ders ile toplumsallaşarak etkin birer vatandaş olmaları sağlanmaktadır. Önemli bir sorun ise Sosyal Bilgiler haftalık ders saatinin müfredatı yetiştirmek için yeterli olmamasıdır.

Öğretmenlerin müfredat kaynaklı sorunları onların yaşına, hizmet içi eğitimlerine, cinsiyetlerine ve görev yaptığı yerin sosyo-ekonomik durumu göre ortalamalarına bakıldığında ortalamalar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Çalışmada yer alan sosyal bilgiler öğretmenlerinin müfredat kaynaklı sorunlara yönelik öğretmenlerin hizmet süresi değişkenlerine göre farklılık vardır. Hizmet süresi 0-5 yıl arası, 6-10 yıl arası, 11-15 yıl arası ve 16-20 yıl arası olan öğretmenlerin kısmen katıldıkları, 21-25 yıl arası ve 25 yıl ve üzeri olan öğretmenlerin ise fikrinin olmadıkları belirtilmiştir.

Müfredat kaynaklı sorunlara yönelik öğretmenlerin lisansüstü öğrenimlerine göre farklılık vardır. Yüksek lisans yapan öğretmenlerin fikri olmadığı, yüksek lisans yapmayan öğretmenlerin ise kısmen katıldıkları ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların müfredat kaynaklı sorunlara yönelik öğretmenlerin mezun olunan branşlara göre farklılık vardır. Sosyal bilgiler, Tarih ve Coğrafya bölümünden mezun olan öğretmenlerin kısmen katıldığı, bunların dışında bir bölümden mezun olan öğretmenlerin ise fikri olmadığı belirtilmiştir.

Öğretmenlerin müfredat kaynaklı sorunlara yönelik öğretmenlerin kendini yeterli bulma durumlarına göre farklılık vardır. Kendini yeterli bulan ve kendini kısmen yeterli bulan öğretmenlerin kısmen katıldığı, kendini yetersiz bulan öğretmenlerin ise fikri olmadığı çıkmıştır.

5.1.6. Açık Uçlu Sorulara Göre Elde Edilen Sonuçlar

Katılımcılara göre Sosyal Bilgiler programı içerik yönünden yeterli olduğu fakat ders saatine göre konuların gereğinden fazla yoğun olduğu ve konuların sınırlarının belli olmadığı, önemli konulara yüzeysel değinilirken, önemli olmayan yerlerinse çok fazla yer ayrıldığını belirtmişlerdir. Çalışma kitabındaki etkinliklerin içerik yönünden kazanımları karşılamadığı, konuların içinin boş olması öğretmene yük bindirdiği ve bu yüzden ek fotokopilerle telafi edildiği aktarılmıştır. Konuların birbirinden çok kopuk olduğu, bu yüzden öğrencilerin konular arası bağlantı kurmakta zorlandıklarını dile getirmişlerdir. 5. ve 6. Sınıflarda tekrarı olan konuların var olması öğrencinin yükünü artırmak, 7. ve 8.

Sınıflardakonu yoğunluğu olduğu, bu yüzden konuların yetişmediği belirtilirken içeriğin sadeleştirilerek gereksiz yerlerin çıkarılması gerektiği vurgulanmıştır.

Okulun fiziki donanımı (araç gereç, Sosyal Bilgiler sınıfı vs.) dersin verimli şekilde işlenmesi için yeterli olmadığını belirten öğretmenler; Fatih Projesiyle bu sorunun önemli ölçüde aşıldığını belirtirken bazı okullarda internet bağlantısının yetersiz olması bu konuda soruna neden olmaktadır.Bu sonuç, Yazıcı'nın (2001), Alataş (2008), Akşit (2011) ve Akmehmetoğlu (2014)'nun sonuçlarıyla örtüşmektedir. Bunun yanında akıllı tahtanın kullanımı öğrencilerin derse olan katılımını azalttığı da söylenmektedir.Bir diğer sorun ise bazı okullarda Sosyal Bilgiler sınıflarının olmaması etkinliklerin yeterince yapılmasını engellemektedir.

Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde karşılaştıkları sorunlara yönelik müfredatın yoğun olmasının ve öğrencinin hazırbulunuşluk seviyesine uygun olmamasını önemli bir sorun olarak görmektedir.Çalışkan (2010) ve Akmehmetoğlu (2014)'nun çalışmasıyla benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Konuların kronolojik sıraya göre dizilmediği özellikle tarih konularında öğrenci olaylar arasında bağlantı kuramamakta, bu anlamda da öğretmenler olarak bütünlüğü sağlamakta zorlandıklarını dile getirmişlerdir. Ders saatinin yetersiz olması etkinliklerin yeterince yapılmasının önüne geçmekte ve müfredatın yetiştirilmesini engellemektedir. Bunun yanında Vatandaşlık ve İnsan Hakları konularının Sosyal Bilgiler müfredatı içerisinde çıkarılarak ayrı bir ders olarak okutulması gerektiğini belirtmişlerdir.

Sosyal Bilgiler dersinde öğretmen yeterliliği açısından genel itibariyle bir sorunla karşılaşmamakla birlikte hizmetiçi eğitimlerin uzman kişiler tarafından yapılmıyor olması ve bu eğitimlerde dile getirilen sorunların çözülmediği, konuşulduyuyla kaldığı belirtilmiştir.

Ayrıca öğretmenlere yönelik yeterince seminer yapılmaması ve öğretmenlerin de kendini geliştirmedikleri de diğer bir sorundur.

Katılımcılara göre Sosyal Bilgiler dersinde öğrenciden kaynaklanan sorunlara; öğrencilerin bu dersi kolay öğrenilen bir ders olarak görmesini, her konuya sınavda çıkar mı mantığı ile yaklaşmasını, bu dersin ezber ders olarak görüldüğünü ve bu yüzden gerekli yerlerin ezberlendiği, içselleştirilerek pekiştirilmediğini belirtmişlerdir. Bu sonuç Sıgan (1997), Tahiroğlu (2006) , Akmehmetoğlu (2014)'nun çalışmalarıyla paralellik göstermektedir. Derse hazırlıksız gelindiği, ders dışında herhangi bir çalışma yapılmadığı, derste öğrendiğiyle kalındığı önemli bir sorundur. Bu sonuç; Tepebaş ve Yılmaz(2(1):157-177) ,Tahiroğlu (2006) ve Akmehmetoğlu (2014)'nun çalışmasıyla paralellik göstermektedir. Ayrıca öğrencilerin çevresinde olan olaylara karşı ilgisiz olduğu, güncel olaylara yönelik farkındalığının olmadığı belirtilmiştir.Öğrencilerin okul kurallarına uymadıkları ve çeşitli disiplin sorunları yaşadığı da aktarılan bir diğer sorundur. Bu sonuç

Tahiroğlu (2006)'nun yaptığı çalışmadaki disiplinsiz ğrenci davranışları önemli sorunlara sebep olduğu bulgusuyla aynı doğrultudadır.

Katılımcılara göre Sosyal Bilgiler dersinin ğretiminde yöntem ve tekniklerden kaynaklanan bir sorun olmadığı ancak etkinliklerin uygulanması için gerekli ağdaş yöntem ve teknikleri uygulamak için sreninyetersiz olduğu belirtilmiştir. Yani dersi ğrenci merkezli yaklaşımlarla işlediklerinde müfredatı yetiştirmediklerini belirtmişlerdir.

Velilerin ğrencileri konusunda ilgisiz olduğu, herhangi bir toplantı ya da disiplin sorunu olmadığı takdirde okula uğramadıkları belirtilmiştir. Bu sonuç Alataş (2008),elikkaya ve Kuş (2010), Akşit (2011) ve Akmehmetoğlu (2014)'nun çalışma sonucuyla örtüşmektedir. Öğrencileri hakkında TEOG ve derslerdeki sınav sonucuna göre değerlendirme yaptıkları için bu sınavların sonucu iyi olan velilerin memnun olduğu ve herhangi bir şikyette bulunmadıkları aktarılmıştır. Ayrıca veliler, sayısal derslere verdiği nemi Sosyal Bilgiler dersine vermediklerini ve öğrencilerini de sayısal derslere kanalize etmeye çalıştığını, bu yüzden de öğrencinin bu derse karşı olumsuz bakış açısı geliştirdiğini belirtmişlerdir.

Ders kitaplarında konuların yeterince açıklanmadığı, bazı konularda bilgi yanlışlığının olduğu, tarih konularında btnlğn olmadığı, yoğun bir program olmasına rağmen ders saatinin yetersiz olması yoğunluğu karşılamakta yetersiz kaldığı dile getirilmiştir. Bu bulgu Güner (1995), Işık (2001), Arslantaş (2006), Atbaşı (2007), Akdeniz (2008), Akşit (2011) ve Akmehmetoğlu (2014)'nun çalışmalarındaki ders saatinin yetersiz olduğu sonucuyla benzetmektedir.

Ders saatinin zaten yetersiz olduğu bir derste TEOG gibi önemli bir sınavın olması kazanımların verilmesinde ve konuların yetiştirilmesinde sıkıntı yaşatmakta, bu da hem öğrencileri hem de öğretmenleri strese sokmaktadır. Çevik (2009)'in çalışma sonucuyla örtüşmektedir. Öğrenciler derse, sınav merkezli baktığı için asıl kazanması gereken beceri ve değerler ğretilenmemektedir. Ayrıca TEOG sınavındaki Sosyal Bilgiler sorularının yoruma dayanması, bilgi içermemesi derse olan ilgiyi azaltmaktadır.

Katılımcılar, Sosyal Bilgiler diye bir bilim dalının olmaması, sınırlarının tam izilememesine ve bunun da dersin ğretiminde pek çok karmaşaya yol açtığını belirtmişlerdir. Bu yüzden bu dersin yerine bu ders kapsamında yer alan derslerin ayrılarak Milli Tarih ve Milli Coğrafya şeklinde okutulmasının daha doğru olacağını aktarmışlardır.

5.2. neriler

1.Fatih Projesinin işlerliği konusunda denetimler yapılarak bu projeye ilgili olan aksaklıklar giderilerek öğrencilerin projeden daha verimli bir şekilde yararlanması sağlanabilir.

2.Sosyal bilgiler ders saatinin yeterli olmaması derste yeterince etkinlik yapılmasını engellemekte ve konuların yüzeysel işlemesine sebep olmaktadır. Ders içeriği tekrar gözden geçirilerek öğrenci hazırbulunuşluk düzeyi dikkate alınarak sadeleştirilip tekrar yazılabilir.

3.Öğretmenlere yönelik yapılan hizmet içi eğitimler ve seminerler artırılarak öğretmenlerin teknolojik ve bilimsel gelişmelere ayak uydurabilmeleri, kendilerini sürekli geliştirmeleri ve bilgilerini yenilemeleri sağlanabilir.

4.TEOG sebebiyle asıl kazanılması gereken bilgi, beceri ve değerler kazandırılmamakta, sınava yönelik konuların yetiştirilmeye çalışılmasından dolayı sınav odaklı bir öğretim yapılmaktadır. Bunun için ders saati artırılabilir ya da içerik daha da sadeleştirilebilir.

5.Sayısal ders egomanyasının ortadan kaldırılarak Sosyal Bilgilere olan önemin verilmesi için gerekli çalışmalar yapılabilir.

6.Vatandaşlık ve İnsan Hakları konularının Sosyal Bilgiler dersi içerisinde çıkarılarak ayrı bir ders olarak okutulması sağlanabilir.

7.Etkinliklerin daha verimli ve ciddi bir şekilde yapılabilmesi için Fen laboratuvarı gibi her okulda Sosyal Bilgiler sınıfları ya da laboratuvarı oluşturulabilir.

8.Veliler gerekli eğitimlerle bilinçlendirilerek öğrenciye ve okula olan ilgisi artırılabilir.

9.Yeni hazırlanan Sosyal Bilgiler ders programında, dersin her anında öğrencinin aktif olduğu öğretmenin rehber olduğu yapılandırmacı yaklaşım benimsenmesine rağmen uygulamada yine öğretmenin aktif olduğu, öğrencinin bilgiyi yapılandıran değil, aktarılan bilgiyi alan konumunda olduğu anlaşılmaktadır. Bunun önlenmesi için çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Akdeniz, N. (2008). Altıncı Sınıf Sosyal Bilgiler Yeni Ders Programının Uygulanmasında Karşılaşılan Güçlükler (Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Akmehmetoğlu, H. (2014). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar (Kastamonu İli Örneği).Yüksek Lisans Tezi. Kastamonu Üniversitesi. Kastamonu.
- Akşit, İ. (2011). İlköğretimde Görev Yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar (Denizli - Erzurum Örneği).Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi. Denizli.
- Alataş, F. (2008). İlköğretim Programında 4. Ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar.Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi. s.6. İzmir.
- Altunöz, S.(2008). İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Programı Hakkında Öğretmen ve Müfettiş Görüşleri (Bolu İli Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Arslan, H. “İlköğretim İkinci Kademesinde Okutulan Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretim Sürecinde Kullanılan Metotlar Üzerine Bir Araştırma”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi SosyalBilimler Enstitüsü, 1997.
- Arslantaş, S.(2006).Altıncıve Yedinci Sınıflarda Sosyal Bilgiler Dersi Program Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunların Öğretmen Görüşleri Açısından İncelenmesi (Malatya İli Örneği) (Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

- Atbaşı, C. (2007). İlköğretim II. Kademe (6. ve 7. Sınıfta) Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretimi ve Öğretiminde Yaşanan Güçlükler (Aksaray Örneği) (Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Barth, J.L ve Demirtaş, A (1997). İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi. Ankara. Yök.
- Basar,H (1999).“Sınıf Yönetimi”, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Büyükkarcı, S. “İstanbul Ermeni Okulları”, Dizgi Ofset, Konya, 2003.
- Çepni, S. (1996). “Fizik öğretmen adaylarının doğal gelişim süreçlerinin Fuller Teorisi ile uyumu.” Sempozyum 96 Modern Öğretmen Yetiştirmede Gelişme ve İlerlemeler Bildiriler Kitabı (30 Eylül–4 Ekim), ss. 515-528, Ankara.
- Çevik, E. (2009). İlköğretim II. Kademe Sosyal Bilgiler Dersi Öğretmenlerinin Yazılı Sınav Soruları İle Seviye Belirleme Sınavı Sorularının Programa Uygunluğunun İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi), Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Doğanay, A. (2002). Sosyal Bilgiler öğretimi. Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi. (Editörler: C. Öztürk ve D. Dilek). Birinci Baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık. ss. 15-46.
- Fullan, M. (1991). *The New Meaning of Educational Change*. London: Cassell.
- Gökçe, N.(2011). “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Topluma Hizmet Uygulamalarına İlişkin Değerlendirmeleri”, *Uluslar Arası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt:8, Sayı:2, ss.177-194.
- Güner, C. (1995). Öğretmenlerin, Öğrencilerin Okuldaki Akademik Başarılarına Etkileri Üzerine Bir Araştırma, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Işık, Y. (2001). İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Programının Sınıf Ortamında Öğretilmesinde Karşılaşılan Güçlüklerle İlgili Uzman, Müfettiş ve Öğretmen

Görüşleri (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Karasar, N.(1999). Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Yayıncılık, Ankara.

Kavcar, C. “Yüksek Öğretmen Okulunun, Öğretmen Yetiştirmedeki Yeri”Öğretmen Yetiştiren Yükseköğretim Kurumlarının Dünü, Bugünü-Geleceği Sempozyumu, Ankara, 1987.

Kısakürek, M. Ali. “Sosyal Bilgiler Öğretiminin Niteliği, Kapsamı ve Amaçları.” Sosyal Bilgiler Öğretimi. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 196, 1988.

Koçak, K. (2002). İlköğretim Okulu Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Niteliklerinin Değerlendirilmesi (Alan Araştırması), Ankara.

MEB. (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.

MEB (2006). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6. Sınıf Öğretim Programı ve Kılavuzu Ankara.

Michaelis, J. U. ve Garcia, J. (1996). *Social Studies for Children: A Guide to Basic Instruction*. 11th Edition. USA: Allyn and Bacon.

Morgil, F. ve Yılmaz, A .(1999), “Fen öğretmenlerinin görevleri ve nitelikleri-Fen öğretmeni yetiştirilmesine yönelik öneriler.” Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 15.

NCSS [National Council for the Social Studies]. (1993). Position statement: A vision of powerful teaching and learning in the social studies: Building social understanding and civic efficacy. *Social Education* 57(5), 213–23.

Öztürk, C. ve Otluoğlu, R. (2002). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler ve Yazılı Materyaller. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Pehlivan, H. (2006). Eğitimde Temel Kavramlar, Asil Yayın Dağıtım, Ankara.

- Sağnak, M. (2004). Örgütlerde değerler yönünden birey-örgüt uyumu ve sonuçları. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 10 (37), 72–95.
- Sıgan, C. (1997). İlkokulda Sosyal Bilgiler Dersinin Etkinliği Azaltan Faktörlerin Azaltılması (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Sözer, E. (1991). Türk üniversitelerinde öğretmen yetiştirme sistemlerinin öğretmenlik davranışları kazandırma yönünden etkililiği.Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basımevi.
- Sözer, E. "Sosyal Bilgiler Kapsamında Sosyal Bilgilerin Yeri ve Önemi",(Editör: Gürhan Can) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları; No: 1064, 1998a, ss.3-12.
- Tahiroğlu, M. (2006). İlköğretim Okulları İkinci Kademesinde Sosyal Bilgiler DersiÖğretmenlerinin, Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Karşılaştıkları Güçlükler, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Toklu, S. (1997). Öğretmen Algısına Göre İlkokul 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Karşılaşılan Sorunlar Üzerine Araştırma. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Yazıcı, A.İ. (2001). İlköğretim Okulları Birinci ve İkinci Kademe Sosyal Bilgiler Öğretiminin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Yılmaz, A. (2007). Yeni İlköğretim Sosyal Bilgiler Programının Uygulanması İle İlgili Değerlendirmeler (Konya İli Örneği) (Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, K.- Tepebaşı, F. İlköğretim Düzeyinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar: Mesleğine Yeni Başlayan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1),s. 157- 177.
- Yılmaz, K. (2010). "Lisans Düzeyinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri: Öğretim Elemanlarının Görüşleri" *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi Bahar 2010*, c.8, sa.2, ss. 297-332.

EKLER

Ek – 1: Araştırma İzni

T.C.
ÇORUM VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 43436584/44/1362043
Konu :Anket Çalışması (Selami KARACA)

08/02/2016

AMASYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 25/01/2016 tarih ve 30640013-044/79 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Selami KARACA "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar: Çorum İli Örneği"konulu çalışması kapsamında hazırlamış olduğu anket çalışmasını ilimiz merkez ilçedeki ortaokul müdürlüklerinde uygulama isteği ilgi yazı ile talep edilmiştir.

Söz konusu çalışmanın yapılabilmesi için İlimiz Valilik Makamı'nın onayı ekte gönderilmiştir.

Gereğini rica ederim.

Adem SAÇAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek: Onay (1 sayfa)

08.02.16

A. Osman ÖNDER
A. Osman ÖNDER
Araştırmacı

Üçütler mah.Eşref Hoca cad.No:8 Çorum
Elektronik Ağ: www.meb.gov.tr
e-posta: arge19@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: A.Osman ÖNDER Araştırmacı
Tel: (0 364) 2260747-160
Faks: (0 364) 2262264

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden f3a6-8e16-31a1-a4ff-64b2 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
ÇORUM VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 43436584/44/1216405
Konu : Anket Çalışma İzni
(Selami KARACA)

03/02/2016

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi : a) Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2012/13 sayılı Genelgesi.
b) Amasya Üniversitesi Rektörlüğünün 25/01/2016 tarih ve 30640013-044/79 sayılı yazısı.

Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Selami KARACA "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar: Çorum İli Örneği" konulu anket çalışmasını İlimiz merkez İlçe ortaokul müdürlüklerinde yapma isteği ilgi (b) yazı ile talep edilmektedir.

Bu bağlamda; Bakanlığımız Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinliklerin izinleri konulu ilgi (a) 2012/13 Sayılı Genelge'ye istinaden yapılacak olan anket çalışmasının:

a) Araştırmanın ve veri toplama araçlarının Anayasa, Milli Eğitim Temel Kanunu ve Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarına uygun olacak; milli ve manevi değerlere aykırı, kişilik haklarını ihlal eden, cinsiyet, din,dil, ırk gibi farklılıkları istismar eden, İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi ve Uluslararası bağlayıcılığı olan diğer belgelerce suç kabul edilen hususları içeren, kişisel ve ailevi mahremiyeti ifşa eden soru, ifade, resim ve simgeler yer almaması,

b) Veri toplama araçlarında kişi, kurum ve kuruluşların reklamını veya tanıtımını yapan ifade ve öğelerin bulunmaması,

c) Yapılacak olan anket çalışması ile ilgili bilgi ve belgelerin tümünün çalışmanın yapılacağı İlimiz Merkez ilçedeki ortaokul müdürlüklerine sunulması,

d) Anket çalışmasına katılımların tamamıyla gönüllülük esasına göre **08 Şubat 2016 - 29 Mayıs 2016** tarihleri arasında tamamlanması, yapılacak olan çalışmanın eğitim ve öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde okul idarelerinin belirleyeceği gün ve saatlerde yapılması, çalışmanın bitmesini müteakip elde edilen bulguların CD kayıtlı iki örneğinin Strateji Geliştirme Bölümüne verilmesi Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızda da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Seyit Ali BÜYÜK
İl Milli Eğitim Müdürü

OLUR
03/02/2016

Adem SAÇAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1-2012/13 Sayılı Genelge (1 Sayfa)
2-İlgi yazı ve anket evrakları (6 Sayfa)

08 Oc 16
A. Osman ÖNDER
A. Osman ÖNDER
Araştırmacı
Ayrıntılı bilgi için: A. Osman ÖNDER Araştırmacı
Tel: (0 364) 2260747-160
Faks: (0 364) 2262264

Üçütler mah.Eşref Hoca cad.No:8 Çorum
Elektronik Ağ: www.meb.gov.tr
e-posta: arge19@meb.gov.tr

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 1720-c8d8-3cef-b7d7-951b kodu ile teyit edilebilir.

Ek – 2: Anket Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Saygıdeğer Hocam;

Bu araştırmanın amacı Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal bilgiler öğretiminde karşılaştıkları sorunlarını tespit edip bu sorunlara çözüm önerileri getirmektir. Ölçek, kişisel bilgilerin ve ölçek maddelerinin yer aldığı iki bölümden oluşmaktadır. Sizden istenen her maddeyi dikkatlice okuyup, sizce uygun olan seçeneğe "çarpı" (X) işareti koymanızdır.

Vereceğiniz yanıtlar yalnızca yüksek lisans tezinde kullanılacaktır. Bu nedenle adınızı belirtmemenizi rica eder, vereceğiniz samimi yanıtlar için şimdiden teşekkür ederim.

SELAMİ KARACA

Amasya Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I

1. Yaşınız

2. Cinsiyetiniz 1 () Bayan 2 () Bay

3. Mezun olduğunuz öğretim kurumu(lisans) aşağıdakilerden hangisidir?

1 () Öğretmen Okulu 2 () Eğitim Enstitüsü 3 () Eğitim Fakültesi 4 () Fen-Edebiyat Fakültesi

5 () Diğer (Yazınız:

4. Lisans dışında Sosyal Bilgiler öğretimi ile ilgili aşağıdaki programlardan birini bitirdiniz mi?

1 () Yüksek Lisans 2 () Doktora 3 () Hayır

5. Lisans öğreniminizde aşağıdaki hangi programı bitirdiniz?

1 () Sosyal Bilgiler Mezunu 2 () Tarih Bölümü Mezunu 3 () Coğrafya Bölümü Mezunu

4 () Diğer (Yazınız:

6. Meslekteki hizmet süreniz ne kadardır?

1 () 0 – 5 yıl 2 () 6 – 10 yıl 3 () 11 – 15 yıl 4 () 16 – 20 yıl 5 () 21 – 25 yıl 6 () 26 ve üzeri

7. Daha önce Sosyal Bilgiler öğretimi ile ilgili hizmet içi eğitim aldınız mı?

1 () Evet 2 () Hayır

8. Çalıştığınız okulun bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik düzeyi size göre aşağıdakilerden hangisine uygundur?

1 () Düşük 2 () Orta 3 () Yüksek

9- Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde kendinizi yeterli buluyor musunuz?

1 () Evet 2 () Kısmen 3 () Hayır

BÖLÜM II

Lütfen aşağıda verilen durumlar karşısına size uygun düşen seçeneklerden birini X işareti ile işaretleyiniz.

TUTUM ÖLÇEĞİ MADDELERİ	Tamamen Katılıyorum (5)	Katılıyorum (4)	Fikrim Yok (3)	Katılmıyorum (2)	Hiç Katılmıyorum (1)
1. Öğrenciler, Sosyal Bilgiler dersine karşı olumlu tutuma sahiptir.					
2. Öğrenciler bana karşı (Sosyal Bilgiler öğretmeni olarak) olumlu tutuma sahiptir.					
3. Öğrencilerin derste her şeyi öğretmenden beklmeleri Sosyal Bilgiler dersi öğretimini olumsuz etkiliyor.					
4. Öğrenciler, Sosyal Bilgiler dersinin öğrenci merkezli (yapılandırıcılık, çoklu zekâ, problem çözme vb...) işlenmesini olumlu buluyor.					
5. Öğrenciler, ders kitabı dışında Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili yazılı ve görsel materyalleri (internet, ansiklopedi vb...) yeterli derecede kullanabiliyor.					
6. Öğrenciler, Sosyal Bilgiler dersinde edinilen bilgi, beceri ve değerleri günlük hayatta kullanabiliyor.					
7. Öğrenciler, diğer derslere göre Sosyal Bilgiler dersini ezber dersi olarak görmektedir.					

	Tezameun Kathilyon	Kathilyon	Fikrim Yok	Kathilyon	Hafif Kathilyon
8. Öğrenciler, Sosyal Bilgiler dersinde neden-sonuç ilişkisi kurma, eleştirel bakış açısını kullanma, problem çözüme vb... becerileri sergileyebiliyor.					
9. Öğrenciler, Sosyal Bilgiler Ders Kitabı ve Öğrenci Çalışma Kitabı'nı amacına uygun kullanabiliyor.					
10. Derhaneye giden öğrencilerin, sınıf ortamında sergiledikleri davranışlar diğer öğrencilerin motivasyonunu olumsuz etkiliyor.					
11. Derhaneye giden öğrencilerin, sınıf ortamında sergiledikleri davranışlar benim motivasyonunu olumsuz etkiliyor.					
12. Yıl sonu yapılan TEOG'ta çıkan Sosyal Bilgiler alanındaki sorular ile Sosyal Bilgiler müfredatı uyumludur.					
13. Öğrenciler, yılsonunda yapılan TEOG'ta Sosyal Bilgiler alanındaki soruları diğer alanlardaki sorulara göre daha iyi yapıyor.					
14. Sosyal Bilgiler dersini işlerken, TEOG'u dikkate almak beni sınırlandırıyor.					
15. TEOG nedeniyle Sosyal Bilgiler dersinde üst düzey (uygulama, analiz, sentez, değerlendirme) becerileri öğretmiyorum.					
16. Öğretmenlik mesleğinden kazandığım maaşın düzeyi motivasyonumu olumsuz etkiliyor.					
17. Sosyal Bilgiler öğretmeni olarak mesleki ve toplumsal statümden memnunum.					
18. Çalıştığım yerde ulaşım ve barınma sorunu yaşıyorum.					
19. Yeni eğitim teknolojilerini (bilgisayar, projeksiyon vb...) kullanabilme yeterliliğine sahibim.					
20. Dersin işleniş sırasında meydana gelen disiplin sorunlarını çözebiliyorum.					
21. Dersin işleniş sırasında meydana gelen öğretim ile ilgili sorunları çözebiliyorum.					
22. Sosyal Bilgiler ile ilgili güncel bilgileri ve mesleki yayınları takip ederek kendimi geliştiriyorum.					
23. Sosyal Bilgiler dersinde bilgiyi öğrenciye hazır veren rolden, öğrenciye rehberlik eden role adapte olabildim.					
24. Geleneksel yöntemleri (düz anlatım, soru-cevap vb...) derste sürekli kullanıyorum.					
25. Öğrenci merkezli yaklaşımlar (yapılandırıcılık, çoklu zekâ, problem çözüme vb...) hakkında yeterince bilgi sahibiyim.					
26. Öğrenci merkezli yaklaşımların derste nasıl uygulanacağı hakkında yeterince bilgi sahibiyim.					
27. Ders işlerken öğrenci merkezli yaklaşımları doğru ve etkili bir şekilde uygulayabiliyorum.					
28. Sosyal Bilgiler dersini öğrenci merkezli yaklaşımlarla işlediğimde "müfredat"ı yetiştirebiliyorum.					
29. Sosyal Bilgiler dersinin haftada 3 saat olması, ders kitabındaki ünite ve konuları yetiştirmem için yeterlidir.					
30. Sosyal Bilgiler dersine ait sınıfım, dersi verimli ve etkili bir şekilde işleyebilmem için yeterli araç-gereç donanımı sahiptir.					
31. Sosyal Bilgiler dersine ait sınıf uygulaması sayesinde dersi, daha etkin ve verimli bir şekilde işliyorum.					
32. Sosyal Bilgiler dersinin gerektirdiği ulusal ve evrensel değerlerle ilgili kavramları öğrencilerin kazandığına inanıyorum.					

	Tamamen Katkılıyorum	Katkılıyorum	Farklı İşler	Katkılıyorum	Aksi Katkılıyorum
33. Sosyal Bilgiler dersi sayesinde öğrencilerin ulusal değerleri (vatan, millet, devlet, dil, bayrak, gelenek ve görenekler vb...) kazandığına inanıyorum.					
34. Sosyal Bilgiler dersi sayesinde öğrencilerin evrensel değerleri (demokrasi, barış, eşitlik, sevgi, uygarlık, bilim, sanat, çevre duyarlılığı vb...) kazandığına inanıyorum.					
35. Sosyal Bilgiler dersi sayesinde öğrencilerin yeterince toplumsallaşıyor.					
36. Sosyal Bilgiler dersi, dersin ana misyonu olan bilinçli ve etkin vatandaş (vatani ve milletini seven - haklarını bilen ve kullanan - sorumluluklarını yerine getiren) yetiştirmek için yeterlidir.					
37. İlköğretim I. Kademe Sosyal Bilgiler dersinin, Sosyal Bilgiler öğretmeni tarafından verilmesi II. Kademe Sosyal Bilgiler öğretimini daha verimli hale getirebilir.					
38. Yeni Sosyal Bilgiler programı ve nasıl uygulanacağı ile ilgili detaylı bir hizmet içi eğitime ihtiyaç duyuyorum.					

Bunların dışında sizin karşılaştığınız sorunlar ve bunlara çözüm önerileriniz varsa lütfen yazar mısınız?

**Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar
(Çorum ili Örneği) Adlı Tez Çalışması Yüz Yüze Görüşme Formu**

1. Sosyal Bilgiler programının içerik yönünden yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Bu noktada karşılaştığınız sorunlar varsa lütfen yazar mısınız?
2. Okulun fiziki donanımı (araç- gereç, materyal, Sosyal Bilgiler sınıfı vb..) dersin verimli şekilde işlenmesi için yeterli mi? Bu konuda karşılaştığınız sorunları lütfen yazar mısınız?
3. Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde karşılaştığınız sorunlar nelerdir?
4. Sosyal Bilgiler dersinde öğretmen yeterliliği (formasyon, teknolojik yatkinlik, hizmet içi eğitim vb..) açısından karşılaştığınız sorunlar nelerdir?
5. Sosyal Bilgiler dersinde öğrenciden kaynaklanan sorunlar nelerdir? Açıklayınız.
6. Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde yöntem ve tekniklerden kaynaklanan sorunlar nelerdir? Açıklayınız.
7. Velilerin Sosyal Bilgiler dersine ya da okula yönelik tutumu dersin öğretiminde sorunlara yol açmakta mıdır? Bu konuda karşılaştığınız sorunlar varsa lütfen yazar mısınız?
8. Sosyal Bilgiler ders kitabının bu dersin öğretiminde yol açtığı sorunlar varsa lütfen yazar mısınız?
9. TEOG bu dersin öğretimini nasıl etkilemektedir? TEOG nedeniyle Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

- 1.Bahçelievler Öğretmen Salim Akaydın Ortaokulu
- 2.Başöğretmen Atatürk İmam Hatip Ortaokulu
- 3.Cumhuriyet Ortaokulu
- 4.Danişmend Gazi İmam Hatip Ortaokulu
- 5.Dr. Sadık Ahmet Ortaokulu
- 6.Dumlupınar Ortaokulu
- 7.Gazipaşa Ortaokulu
- 8.İnkılap Ortaokulu
- 9.Karşıyaka Ortaokulu
- 10.Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu
- 11.Mimar Sinan Ortaokulu
- 12.Mustafa Kemal Ortaokulu
- 13.Toki Şehit Şükrü Özyol Ortaokulu
- 14.Türkiyem İmam Hatip Ortaokulu
- 15.Yatılı Bölge Ortaokulu
- 16.Yavuz Sultan Selim Ortaokulu
- 17.Yıldırım Beyazıt İmam Hatip Ortaokulu
- 18.Yunus Emre Ortaokulu
- 19.23 Nisan Ortaokulu
- 20.75. Yıl Cumhuriyet Ortaokulu
- 21.80. Yıl cumhuriyet Ortaokulu